

LIITON Arkki

RADIO- JA TELEVISIOTOIMITTAJIEN LIITON JÄSENLEHTI

nro 1 | 2017

Valtakunnansovittelija

Minna Helle:

Kysy Kuuntele

**TOIMITTAJIEN SANANVAPAUS
SYYNISSÄ**

**KAIKKI JOURNALISTIT ESSIT
NEUVOTELTAVINA**

Hyvä Joulupukki,

terveisiä laajalta mediakentältä, me tuhannet olemme olleet kilttejä. Tuotamme sisältöä päivittäin perinteisestä televisiosta uusimmille julkaisualustoille. Soitamme, selvitämme, kysymme, kuvaamme, äänitämme ja editoimme. Kuuntelemme, kirjoitamme, taitamme. Olemme valmiita joustamaan ja saattamaan työtehtävämme päätökseen, vaikka työaika olisi päättynyt. Opettelemme jatkuvasti uutta ja vastaamme haasteisiin, joita eteemme tulee. Me emme jätä mitään tekemättä. Olemme sisukkaita ja vastuuntuntoisia ammattilaisia.

Kinaamme välillä keskenämme, emme aina ymmärrä toisiamme, mutta osaamme keskustella.

Olemme todellakin olleet kilttejä. Hyvä Joulupukki, parhaillaan käymme alamme työehtosopimusneuvotteluja ja niissä olemme tiukoilla. Osalta meistä halutaan vähentää lomia ja osalle lisätä työaikaa. On myönnettävä, että saatamme hermostua kiristyksistä, koska olemme tehneet parhaamme. Emmekä ansaitsisi niitä, koska haluamme jatkossakin palvella asiakkaitamme, yleisöämme, kunnolla ja ammattitaitoisesti, ilman väsymystä.

Tämä kirje saattaa tulla julkiseksi ennen kuin neuvottelumme päättyvät. Jos neuvottelut ovat jo päättyneet, meidän on käynyt hyvin. Jos kanavat pimenevät tai lehti ei saavu Korvatunturille on jotain mennyt pieleen. Se mikä tässäkin tilanteessa on varmaa, että joului on tulossa. Se lämmittää kuin mausteinen glühwein ja villasukat pakkasella.

Tämän lehden sivuilla on kooste siitä, mitä vuoden aikana on tapahtunut. Sen kautta on myös hyvä peilata tulevaisuutta. Taidamme olla, ties kuinka monetta vuotta uuden edessä. Mutta ei anneta sen häiritä, katsotaan pystypäin ja otetaan vastaan se mitä tuleman pitää. Kehitytään yhdessä yhä paremmiksi.

Rauhallista ja hyvää joulua ja riemuisaa tulevaa vuotta 2018!

Sari Korpela-Välisaari
korpela.sari@gmail.com

Päätoimittaja: Sari Korpela-Välisaari

Toimitus: Anneli Salmivaara

Taitto: Tiina Madisson

Kannen kuva: Seppo Metso

Paino: Edita, Helsinki

Toimituskunta:

Sari Korpela-Välisaari

Jari Aula

Tiina Madisson

Kirsi Mattila

Leena Mattila

Jukka-Pekka Nyrhinen

Kari Romppainen

Julkaisija:

Radio- ja televisiotoimittajien liitto ry.

PL 76, 00024 Yleisradio

rttl@yle.fi

Juttuehdotukset, kommentit ja muut viestit ovat tervetulleita. Lähetä juttusi sähköpostilla osoitteeseen rttl@yle.fi

Seuraava Arkki ilmestyy vuonna 2018

Lehti on pdf-muodossa osoitteessa: www.rttl.fi

4 Mediaseminaari sananvapaudesta

8 Läggis orden i munnen?

10 Suomen 100-nalliset säkeet

11 Mikä on tärkeää?

12 Myrskyjen jälkeen - ja ennen

14 Hyvässä ja rakentavassa hengessä

15 Kiinnostaako työntekijän jaksaminen työnantajaa?

16 Freetyön tulevaisuus Ylessä

17 Erään irtisanotun näkemyksiä

18 Miten arki rullaa Mediakunta?

20 Kuusikko kevään, syksyin

22 Kapulanvaihtoja

23 Toimittajana ja kansalaisena

24 Työsuojelutuumailuja 2017

25 NOT pistäytyi Berliinissä

26 Berliiniä pintaa syvemmmältä

29 Ylen nuorisomediat Kioski ja YleX

30 Ajankohtaista

31 Luottamus, Laatunen ja Liitto

s. 4

Toimittajien sananvapaus ja vuokratyö alalla puhuttivat RTTL:n mediaseminaarissa.

s. 10

Juhla-Suomen kääntö- ja vääntöpuolet Tuomis-Jussin kynästä.

s. 12

Yt-myrskyistä syksyn tes-taistoon. Kaikki journalistisopimukset katkolla 2017.

s. 30

Valtakunnansovittelija Minna Helle RTTL:n marraskuisen syysedustajakokouksen avaajana.

RTTL:n mediaseminaari toimittajan sananvapaudesta

Kenen lauluja laulat?

RTTL:n mediaseminaari järjestettiin Ylen uutistoimintaa koko kevään piinanneen kriisin jälkilöylyissä, syyskuun lopussa. Kriisi ei kuitenkaan ollut perimmäinen syy kokoontumiselle, kuten liiton viestintäpoliittisen valiokunnan puheenjohtaja Arto Nieminen seminaarin aluksi totesi, vaan tarve keskustella sananvapaudesta laajemmin.

Teksti **Airi Leppänen** Kuvat **Seppo Sarkkinen**

Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja **Elina Grundström** painotti johdantopuheessaan, että vapaasti ja vastuullisesti tuotetun journalismin merkitys on sosiaalisen median aikakaudella entisestään korostunut, kun tieto ja mielipiteet ovat nykymaailmassa jatkuvasti vaarassa sekoittua.

Vaikka medioiden vapaus on viime vuosina kansainvälisellä tasolla huomattavasti heikentynyt, paistattelee Suomi yhä kärkisijoilla. Huolimatta siitä, että maamme sijoitus Toimittajat ilman rajoja -järjestön lehdistönvapausindeksissä tänä vuonna hieman notkahti.

Yksi keskeinen syy Suomen hyvään lehdistönvapauden tilaan on Grundströmin mukaan epätavallisen vahva ja toimiva median itsesääntely. ”Esimerkkinä tästä oli pääministeri **Juha Sipilä**n reaktiosta alkunsa saanut viimetalvinen tapahtumavyhyti Ylessä. Olipa JSN:n päätöksistä mitä mieltä tahansa, suomalaisen järjestelmän ainutlaatuisuus tuli esiin siinä, että tapauksesta tehtiin ratkaisuja itsenäisessä medianeuvostossa eikä esimerkiksi tuomioistuimissa tai viranomaisten päätöksellä.”

Maailman medianeuvostojen piirissä JSN:a pidetäänkin mallineuvostona. Yhtenä syynä on sen kattavuus, sillä Suomessa lähes kaikki tiedotusvälineet kuuluvat JSN:oon. Meillä on poikkeuksellista myös se, että kustantajat ja toimittajat, eli työnantajat ja työntekijät ovat sitoutuneet samaan järjestelmään. Suomalaiset toimittajat ovat myös varsin sitoutuneita Journalistin ohjeisiin. ”Toimiva itsesääntely ja siitä seuraava laaja lehdistönvapaus on siis journalistien sitoutumisen ja yhteisen työn tulosta. Se on hyväksi koko suomalaiselle yhteiskunnalle, mutta erityisen suuri lahja se on tiedotusvälineiden päätoimittajille”, Grundström kiteytti.

Seminaarin paneelikeskustelussa sananvapauden rajoja ja haasteita pohti arvovaltainen joukko, johon Elina Grundströmin lisäksi oli kutsuttu professori **Olli Mäenpää**, Suomen Kuvalehden päätoimittaja **Ville Pernaa**, Ylen ajankohtais- ja uutistoiminnan päätoimittaja **Riikka Venäläinen** ja MTV:n uutis- ja ajankohtaistoiminnan päätoimittaja **Merja Ylä-Anttila**, tuotantoyhtiö Mediahub Helsinki Oy:n toimitusjohtaja. Paneelin otsikkona oli raflaavasti: ”Sen lauluja laulat, jonka leipää syöt?”

**SEN LAULUJA
LAULAT,
JONKA LEIPÄÄ
SYÖT?**

Paneelin otsikko

Koska päätoimittajan asema ja valta tehdä julkaisupäätöksiä on varsin vahva, paneelikeskustelun vetäjänä toiminut **Arto Nieminen** kyselikin aluksi miten paneeliin osallistuneet päätoimittajat ovat valtaansa käyttäneet. MTV:n uutisten päätoimittaja Merja Ylä-Anttila sanoi torpanneensa monta juttua 16 päätoimittajavuotensa aikana. ”En tykkää yllätyksistä ja haluan tietää etukäteen, jos tekeillä on sellainen juttu, josta voi tulla ulkoista painetta ja kysymyksiä.” Suomen Kuvalehden päätoimittaja Ville Pernaa korosti miten johtotähtenä pitää aina olla se, että päätökset tehdään journalistisin perustein.

Mobiilijournalistina RTTL:n Sananvapausseminaarissa myös liiton puheenjohtaja Sari Korpela-Välisaari.

Mutta mitkä seikat rajoittavat toimittajan sananvapautta juridisesti? Professori Olli Mäenpään mukaan sananvapauslaki määrittelee päätoimittajan tehtäväksi sekä johtaa ja valvoo toimitustyötä että päättää julkaisun sisällöstä ja valvoo päätösten toteuttamista. Päätoimittaja kantaa myös rikosoikeudellisen vastuun. ”Kun tätä lakia sovelletaan, ei viestintään saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä ottaen huomioon sananvapauden merkitys kansanvaltaisessa oikeusvaltiossa. Toinen juridinen seikka on lojaliteettiperiaate, jota työsuhteen osapuolilta edellytetään.”

Oliko 1980-luvun alussa julkaistussa ”Tamminiemen pesänjakaja” -kirjassa kyse lojaliteetin rajan rikkomisesta vai sananvapauden käyttämisestä? Sekä Pernaa että Mäenpää korostivat, että aika oli silloin toinen ja sananvapauden ala huomattavasti suppeampi kuin nyt. ”Jos tänään jotain tällaista julkaistaisiin, se olisi aika normaalia sananvapauden käyttämistä. Siinä oli kyse yhteiskunnallisesti erittäin merkittävästä asiasta”, Mäenpää totesi.

Timo-Erkki Heino seminaarin yleisöstä nosti esiin itsesensuurin, jota hänen

mielestään jokainen toimittaja joutuu välttämättä miettimään Suomen kaltaisessa pienessä maassa. Ville Pernaan mukaan kyseessä on tehokkain ja vaarallisin sensuurin muoto ja mitä paikallisempi väline sitä suurempi sen vaikutus voi olla. Merja Ylä-Anttilan mielestä itsesensuuria ehkäisee parhaiten tiimityö ja avoin toimituskulttuuri.

Mutta miten paljon itsesensuuria aiheuttaa toimittajiin kohdistuva uhkailu, joka viime aikoina on huolestuttavassa määrin kasvanut? Ylen ajankohtais- ja uutistoinnin päätoimittaja Riikka Venäläinen

Timo-Erkki Heino

Teijo Valtanen

On todella tärkeää, että me yhdessä vaalimme tämän ihanan alan uskottavuutta ja kirkastamme journalismin ydintä.

-Riikka Venäläinen

kertoi varsin usein törmänneensä siihen, ettei toimittaja haluaisi laittaa nimeään juttuun, eritoten maahanmuuttoon liittyvissä aiheissa. ”Mutta lähtökohtaisesti nimet kuitenkin laitetaan. Muutenhan me annamme periksi uhkailulle. Toimituksen johdon tehtävänä on puolustaa toimittajia.”

Suomen journalistiliiton puheenjohtaja **Hanne Aho** referoi selvitystä, jonka SJL on tehnyt jäsenistöön kohdistuneesta vihapuheesta ja uhkailusta. Vihapuhetta lietsovat maahanmuuttokysymysten lisäksi myös sudet, abortti ja yllättävää kyllä, ruoka. ”Reilu 10 prosenttia kyselyyn osallistuneista sanoo kieltäytyneensä kirjoittamasta tai tekemästä ohjelmaa näistä asioista. Tämä koskee kaikkia medioita ja vaikein tilanne on pienemmillä paikkakunnilla, joissa toimittajat tunnetaan henkilökohtaisesti.”

Kysymykseen millä tasolla suomalainen sananvapaus nyt on, kaikkien kohujen jälkeen, professori Olli Mäenpää totesi, että Länsi-Eurooppaan verrattuna sanan- ja medianvapaudet ovat meillä korkealla tasolla. ”Minusta meidän median toiminta on monipuolista ja vastuullista. Voidaan päätoimittajien, kustantajien ja toimittajien kesken näin keskustella. Mutta vaarana on tietysti konsensus, se että ollaan liian yksimielisiä.”

Riikka Venäläinen toi paneelin loppupuheenvuorossaan esiin huolensa siitä, että niin sanotusti trumpilainen tapa keskustella ja puhua mediasta saattaa valua Suomeenkin. Muutama tapaus on viime

aikoina jo ollutkin. Esimerkiksi puolustusministeri kutsui Yleisradiota valemmediaksi kaksoiskansalaisuuteen liittyvässä uutisoinnissa. ”Käydään kiinni myös yksittäisiin toimittajiin ja heidän työhönsä. Tätä meidän täytyy kollektiivisesti vastustaa. On todella tärkeää, että me yhdessä vaalimme tämän ihanan alan uskottavuutta ja kirkastamme journalismin ydintä.”

Vuokratyö puhutti

RTTL:n mediaseminaarin toisen osan teemana oli vuokratyö. MTV:n uutisissa syynä vuokratyöhön siirtymiseen oli Merja Ylä-Anttilan mukaan se, että yhtiöllä alkoi olla isot paineet pyörittää freelancerien ja tarvittaessa työhön tulevien armeijaa. ”Se oli aika hankalaa, vei aikaa ja työvoimaa. Syntyi myös

vaikeasti hallittavia työsuhteita, joissa tuli niin sanottuja pakkovakinaistettavia eikä sekään ollut yrityksen kannalta hyvä.”

Nyt vuokratyön rekrytoinnin Mediahubiin, MTV:n uutisten tekoa varten, hoitavat siihen erikoistuneet yhtiöt eikä päivittäisessä työn johtamisessa ole Ylä-Anttilan mielestä ongelmia ”Meillä on sama työnjohto, samat työehdot, eli vuokratyöntekijällä on meidän tessiin perustuva tuntiliksa. Mitään halpatyötä se ei ole.” Haasteita toki on ja ne liittyvät henkilöstöhallintoon ja erityisesti tietoturvaan. ”On tärkeätä, että kumppanuusfirmat pystyvät työskentelemään yhtä sujuvasti kuin oman talon väki. Mutta nämä tiukentuvat tietoturvasäännökset tekevät pikkusen haittaa.”

Ville Pernaa

Petri Savolainen

SJL:n edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** mukaan työnantaja välttää vuokratyöhön siirtymällä määräaikaisten vakinaistamisen, josta laissa on tietyt kriteerit. Ansio- ja työsuhdekehitysikin on vuokratyöntekijällä hyvin erilainen työn päätettävyydestä johtuen. Tästä SJL:lla on tutkittua tietoa, Savolainen huomautti.

Henkilöstöjohtaja **Teijo Valtanen** kertoi, että Yle käyttää vuokratyötä harkitusti: hyvin vähän uutisissa, ja Radio Suomen puolella korvaamaan yötyötä. ”Työehtosopimuksessa on rajoituksia, ettei vuokratyötä vapaasti voi käyttää. Luottamusmiesten kanssa on käyty keskusteluja vuokratyöstä, sillä on se välillä melkoinen rumba saada työvoimaa paikalle.”

Arto Niemisen mukaan vuokratyön käyttöön Ylessä liittyy se, mitä tapahtuu alan freelancereille. Nykytyyppistä, muun muassa Yhtyneet-sopimuksella tehtävää freetyötä ei lasketa ulkopuolisiin ostoihin, joihin Satosen työryhmä Yleä velvoittaa.

Onko freetyöllä siis enää tulevaisuutta Ylessä? ”Meille on vakuutettu, että on. Mutta nyt tulee tämä vuokratyö. Miksi se, eikä freetyö?”, kyseli RTTL:n Freelance-ammattiosasto FAO:n puheenjohtaja ja luottamusmies **Kirsi Mattila**. Freetyö on Mattilan mielestä tuntityöhön verrattuna teosluonteista ja sellaista Yle on vielä freelancereilta ostanut, vaikka ostojen ja ohjelmapaikkojen määrä onkin vähentynyt. ”Meille freelancerius merkitsee vapautta näkökulmien ja ilmaisun etsimisen suhteen. Freetyö voisi rikastuttaa Yleisradiota myös tulevaisuudessa

ja ehdotankin, että pantaisiin mietintään uusien ohjelmapaikkojen perustaminen tällaisille ohjelmille.”

Keskustelussa RTTL:n hallituksen jäsen **Miika Lauriala** kertoi 11 vuotta kestäneestä pätkätyörupeamastaan Ylellä. Laurialan mielestä nuoria journalisteja kohdellaan Ylessä aika heikosti ja tähän pitäisi saada muutos. ”Nämä nuoret pyörivät siinä rumbassa, missä kaikki on epävarmaa tulevaisuuden suhteen. Se on erittäin raskasta ja hankalaa. En sinänsä vastusta vuokratyövoimaa enkä muita työmuotoja, mutta jotain pitäisi saada määräaikaisen silpputyön ja vakityön väliin. Toivon, että voitaisiin löytää kompromisseja, ja siihen tarvitaan myös ay-liikkeeltä uudenlaista luovuutta.” ●

Olli Mäenpää, Ville Pernaa, Elina Grundström, Merja Ylä-Anttila ja Riikka Venäläinen.

Temat för höstens medieseminarium i Rttl:s regi var läckert, i synnerhet efter det turbulenta dryga halvåret på Yle dessförinnan.

Det som diskuterades var journalisternas yttrandefrihet och nackdelarna versus fördelarna med hyrd arbetskraft.

Läggs orden i munnen på journalisterna?

- Rttl:s medieseminarium i ett nötskal

Bara yttrandefrihet är inte nog

Det inledande anförandet hölls av **Elina Grundström**, ordförande för Opinionsnämnden för massmedier, ONM.

- Det räcker inte med bara yttrandefrihet, slog Grundström genast fast. Också rationell politik, lag och rätt, liksom ett näringsliv som grundar sig på vetenskapliga framsteg förutsätter kunskap som är baserad på kontrollerade fakta. Alltså på riktig journalistik.

Det finländska systemet för yttrandefrihet är ovanligt fungerande, anser Grundström. Medierna reglerar sig själva, eftersom både journalister, ansvariga utgivare

och förläggare följer samma etiska kod - det vill säga Journalistreglerna som just Opinionsnämnden för massmedier har slagit fast.

Finska journalister är i regel väldigt självständiga och starkt medvetna om sin yrkesetik - 90 procent uppger att journalistreglerna påverkar deras arbete mycket eller väldigt mycket, jämfört med bara 35 procent i Tyskland.

Intressant nog uppger finska journalister i undersökningar att de däremot inte bryr sig om sitt eget bolags etiska regler eller jurister just alls.

Eftersom journalisterna har internaliserat

sin yrkesetik är det inget sammanträffande att Finland i flera år var det bästa landet på pressfrihet (enligt organisationen Reportrar utan gränser), säger Grundström.

- Våra medielagar är liberala och vi har ingen statlig kontroll, eftersom det inte behövs. Branschen sköter det själv, via Opinionsnämnden för massmedier, säger hon.

Bland annat därför blev det oförsiktiga uttalandet av **Atte Jääskeläinen** (tidigare chefredaktör för de finskspråkiga nyheterna och aktualiteterna på Yle) om att Yle vid behov kan dra sig ur ONM, den sista spiken i hans kista.

Dels kan en enda Yle-direktör inte ensam bestämma om den saken, dels är också Rttl, som representerar största delen av Yles journalistkår, medlem i Opinionsnämnden för massmedier och har därmed sitt att säga.

Grundström anser att det är en gåva till chefredaktörerna att journalisterna har en så hög yrkesetik. Ingen kan sitta och kontrollera sina anställda hela tiden, hur bra man än är som chef. En internaliserad yrkesetik kan inte heller tvingas fram.

- Om chefredaktörerna vill att riktlinjer ska följas ska de vara beredda att diskutera också sitt eget journalistiska beslutsfattande med journalisterna, konkluderade Grundström.

Arto Nieminen

Den som betalar bestämmer?

Därefter vidtog en paneldebatt med Elin Grundström, professor **Olli Mäenpää** (tidigare ordförande för ONM och mannen bakom vårens oberoende utvärdering av Yles journalistik), samt chefredaktörerna **Riikka Venäläinen** (Yle), **Merja Ylä-Anttila** (Mediahub Helsinki Oy/MTV) och **Ville Pernaa** (Suomen Kuvalehti).

MTV:s chefredaktör Merja Ylä-Anttila satt strategiskt placerad mellan Yle och Suomen Kuvalehti, kontrahenterna i vårens Ylegate, som ingen verkade ha någon större lust att prata om.

Det blev Merja Ylä-Anttila som tog lyra på debattledare **Arto Nieminens** fråga "Var går gränsen - när behöver man inte vara lojal mot sin arbetsgivare?"

- Förtroende är ledordet, sa Ylä-Anttila. Om en reporter bakom min rygg till exempel skulle göra grejer för andra medier, läcka saker, eller luras. Då blir det nog svårt. Gränsen går vid att skada sin arbetsgivare med vilje.

Enligt Merja Ylä-Anttila är journalister själva personliga brand. Vissa personbrand är mycket värdefulla, till exempel en journalist som har 40.000- 50.000 följare i sociala medier.

Då kan hen bygga ett medium av sig själv, i skydd av sin arbetsgivare, med arbetsgivarens hjälp, kunskap och lön.

Folk följer individer i sociala medier, så om vi nu till exempel grundar mediebolaget Grundström-Venäläinen-Ylä-Anttila, skulle det säkert gå bra, skojade hon.

Riikka Venäläinen menade å sin sida att Yles regler om sociala medier är uppmuntrande.

- Men en Yle-medarbetare kan inte själv bestämma om hen representerar Yle eller inte på sociala medier, eftersom folk ändå kan uppfatta personliga åsikter som något hela Yle står för, sa Venäläinen.

Ju mindre redaktion, desto lättare är den att leda, fortsatte hon. Om beslutsfattandet är delegerat behövs det tydliga linjer.

Kommersiell påtryckning - tabu i tidningsvärlden

Innan Venäläinen kom till Yle hade hon samlat på sig 18 års erfarenhet från tidningsbranschen, bland annat som chefredaktör på Helsingin Sanomat.

Den kommersiella påtryckningen då det gäller tidningarna är mycket hårdare än på Yle.

Susanna Sjöstedt

- Stora annonsörer har försökt påverka innehållet, men det är tabu att tala om det, sa Venäläinen.

Att bli utsatt för påtryckningar betyder ändå inte att tidningen böjer sig, sa Venäläinen, men mindre lokaltidningar har det sannolikt svårast.

Fast MTV också behöver reklampengar har en diskussion om försök till kommersiell påtryckning förts en gång på 2000-talet, minns Ylä-Anttila.

Orsaken är troligen att MTV är ett riksmedium vars ägare sitter i Sverige. Bonnier har sysslat med utgivning i över 200 år och förstår att hålla sig borta från de journalistiska besluten, sa Ylä-Anttila.

Förtroende är det viktigaste kapitalet

Däremot är det viktigt att diskutera igenom potentiellt sprängstoff på förhand, så man kan förbereda sig på en eventuell strid.

Nyhetererna måste förstås också hålla streck - det accentueras i och med dagens sociala medier, då det finns så mycket "kunskap" och "ögonvittnen" som kanske bara är fejk.

Man måste ha mod att vänta, för idag är det ett större beslut att inte publicera något, än att genast gå ut med det som verkar vara en nyhet, säger Ylä-Anttila.

Det pågår en ständig tävlan mellan förtroendet och snabbheten. Men förtroende är ett kapital som inte får vittra sönder, för om man förlorar trovärdigheten, sticker annonsörerna.

- Jag har sagt att jag nog kan komma till nyhetsstudio och be om ursäkt en gång, säger Merja Ylä-Anttila. Men jag kan inte göra det hela tiden.

Jämfört med Västeuropa är yttrandefriheten på en mycket hög nivå i Finland, och kvaliteten på vår journalistik håller för jämförelse, menar Olli Mäenpää.

- Finland ligger på en normalnivå, med ett ganska ansvarskännande journalistiskår. Här finns inget som liknar den brittiska kvällspressen, till exempel. Faran blir kanske en för stor konsensus, om alla medier är inne på samma linje.

Hyrd arbetskraft på Mediahub och Yle

Gällande användningen av hyrd arbetskraft har MTV och Yle hittills valt helt olika linjer.

På Mediahub, som levererar innehåll till MTV, är det vardag att en del av personalen hyrs in av rekryteringsbolag. Enligt Merja Ylä-Anttila är det inga större problem med den saken.

Tvärtom är det en stor lättnad att inte behöva ringa in folk på jobb då någon plötsligt blir sjuk, utan låta ett rekryteringsbolag sköta den biten.

Yle har däremot valt att hittills använda hyrd arbetskraft i väldigt begränsade och noga övervägda fall, som till exempel i Radio Suomis nattskift.

Yle har alltid använt olika anställningsformer, sa personaldirektör **Teijo Valtanen**, men för tillfället finns inga planer på att utvidga användningen av hyrd arbetskraft. Verksamheten bygger på att det finns fastanställd personal och olika sorters flexibla lösningar.

- Yle ska inte göras om till en organisation som enbart köper in material eller tjänster, sa Valtanen. ●

SUOMEN 100-NALLISET SÄKEET

Teksti ja piirros Jussi Tuominen

eli Uusi Porilaisten farssi

Sananlaskussa akkoja äkeineen
tulee taivaalta, kun sataa rankasti.
Tänään vesittää Saatana säkeineen
tiedon luuloksi, uutisen ankaksi.
Montaa alkaakin pistää jo vihaksi
yhä yltyvä dis-informaatio.
Hyvä henki, oi muutu jo lihaksi,
saavu totuudenkin inkarnaatio!

Kun pottuilu nostettiin normiksi
meno Suomessa muuttui niin korniksi
hymyt vaihtuivat keskisormiksi
some sorkittiin vain paskahormiksi.

Samaa pandemiaa, samaa virusta
jakaa sähköinenkin tiedonvälitys.
Joku Jeesus saisi vetäistä vivusta
jolla loppuisi totuuden hävitys.
Teevee-uutiset tietoja pimittää
”Katso netistä, jos sua kiinnostaa.”
Tuota mantraa ne perkeleet kimittää,
sekä katsojaparkoja hiillostaa.

Siinä sivussa myös sananvapaus
kärsii, paljasti sen yksi tapaus:
Jääskeläisen kun sekos jakaus
syntyi hirmuinen mediatapaus

Yle Maikkarin mallilla vähentää
oman ohjelmatoiminnan väkeä.
Sitä tiirailla jos malttaa lähempää
touhu muistuttaa kummasti käkeä.
”Kohta ostamme vain”, hokee Kivinen
niin kuin haitari sois yksirivinen.
Ylen duunarin pian jokaikisen
paikan ottanee tukkuri diginen.

Siis vähemmän omaa nyt tuotetaan,
halpaan formaattiputkeen vain luotetaan
tosi-teeveetä kurkkuumme juotetaan.
Yle entisenlainen käy kuolemaan.

Poliitikot ei korvaansa kallista,
nehän koskaan ei arvosta tietoa.
Kaikki puolueet tykkäävät mallista
jossa tiedon vois pumpuliin kietoa.
Feikki njuusit, feisbuukki ja twiittailu
tosi mieluinen kontaktikeino on,
anonyyminä puskipä hiippailu
pelkureille kai suo hetken nautinnon.

Piru säkeisiin näihin nyt lopettaa.
Mitään tainneet ne ei teille opettaa.
Kokemukseni antaakin olettaa
tätä kukaan ei lue, ne vain somettaa.

Muinainen presidentti, Koiviston Manu, taisi olla oikeassa, Suomessa julkisuuteen mahtuu yksi (1) asia kerrallaan. Koko hela media jauhaa sitä yhtä ja samaa ja muut asiat, tärkeätkin, jäävät vaille huomiota. Näin käy myös maailmalla.

Mikä on tärkeää - ja mistä puhutaan?

Valepoliisina esiintyminen on rikos. Miten on valeutisten levittämisen kanssa?

Manu puhui jotain myös sopuleista, mutta siinä hän teki vääryyttä sopuleille. Sopulit eivät ole laumaeläimiä. Ja puhe sopulien joukkoitsemurhasta, marssista kohti jäämerta on puuta heinää. Sopulivaellus johtuu ruuan loppumisesta. Ne vaeltavat paremmille laidunmaille, ja rannan läheisyydessä tungos puskee laitimmaisista reunalta mereen.

Dramatisoidun 50-luvun luontofilmin vääristämä ns. vaihtoehtoinen totuus pysyy elossa vuosikymmeniä, vaikka sitä on yritetty korvata arkisemmalla faktatiedolla. Siksi on syytä ihmetellä, miksi toimittajat itse pitävät julkisuudessa näitä nykyajan puppujuttuja, jotka sitten tarpeeksi toistettuina muuttuvat vaihtoehtoiksi totuuksiksi. Vale on vale ja luulo on luuloa, vaikka sen möläyttäisi ison maan presidentti rapakon takana.

Miksi media levittää trumpismeja vaihtoehtoisina totuuksina ympäri maailmaa?

Uudissanaviritelmät "valeutinen" ja "vaihtoehtoinen totuus" ovat järjen vastaisia, ne kumoavat itse itsensä. "Totuus" perustuu tosiasioihin, ja sen vaihtoehto voi olla kilpaileva teoria, mutta ei mielipide, vale tai propaganda. Myös uutisen on syytä perustua tosiasioihin. Valeutista ei voi siis olla, koska uutinen ei ole valetta. Jos juttu on valetta, niin se on vale tai propagandaa, mutta ei uutinen.

Mutta mitä tapahtuukaan todellisuudessa?

Oikeassa maailmassa tapahtuu vaikka mitä samaan aikaan, kun media vouhottaa vaihtoehtoista propagandamatskuista ym. roskasta. Virheellisen materiaalin levityksestä on haittaa, sillä soopa hukuttaa todellisuuden. Monet raakuudet jatkuvat maailmassa, koska teollistuneet maat tukevat väkivaltaisia järjestelmiä. Kaupankäynnillä pönkitetään sortojärjestelmiä ja esim. Isis rahoitti toimintaansa myymällä öljyä kansainvälisille öljy-yhtiöille. Ympäristöä tuhoaan ja juomavesiä pilaataan median häiritsemättä, ja kaiken takana on joku globaali jättiyhtiö. Miksi trumpismit ym. kiinnostavat mediaa enemmän kuin diktaattorien rahoitus ja ylikansallisten yhtiöiden riistomaabisneksit? Ongelmien taustoista puhumattakaan.

Ja ne mutu-totutukset voi vetää alas vessan pytyistä. Mielipide vastaan mittaustulokset ja satelliittikuvat on järjetön asetelma. Jos haluaa kyseenalaistaa ilmaston lämpenemisen tms., niin vastaväittäjällä pitää olla todisteita oman väitteensä tueksi. Jos näyttöä ei ole, niin ei ole juttuakaan. Ja sitten voidaan siirtyä seuraavaan asiaan.

Teksti Jyrki Saarikoski

Myrskyjen jälkeen - ja ennen myrskyä

SJL:n valtuusto hyväksyi neuvottelutulokset Yleisradion, Yhtyneet-sopimuksen (1.12.2017- 30.11.2019) ja Mediahub Helsinki Oy:n (1.11.2017-31.10.2019) työehdoista. Elokuva- ja tv-tuotantoihin annettiin lakkovaroitus ja ylityökielto. Työnantajaliitto Paltan esitys palkankorotuksista oli tasoltaan vain kolmannes yleisestä linjasta, eikä sitä voitu hyväksyä. Journalistiliiton valtuusto hyväksyi kaikkiaan viisi neuvottelutulosta ylimääräisessä kokouksessaan 1. joulukuuta. Hyväksytyt neuvottelutulokset koskevat Ylen ja Mediahubin lisäksi lehdistön ja kustannustoimittajien työehtoja.

TES-myrskyvaroitus

Syysmyrskyjen aikaan käytiin TES-pöytään. Ylen osalta marraskuun viikot näyttivät mitä edessä. Käsillä liittokierros: sen myötä eri puolilla kädyt neuvottelut loivat 360 asteen liiketilan, jossa kaikki voi vaikuttaa kaikkeen.

Suurten vientiliittojen sopimuksilla oli merkitystä sekä palkankorotuslinjan että yleisen ilmapiirin kannalta - skaalalla työtaisteluiden kaamoskausi vai yhteisen sovun adventtiaika. Vai jotain siltä väliltä.

Ylen ohella Journalistiliiton väen piti kiireisenä moni muukin neuvottelu - esimerkiksi Mediahubin eli Maikkarin, elokuva- ja tv-tuotannon sekä lehdistön. Kaupallisen puolen rahoituspohja toki poikkeaa Ylen rahoitusmaailmasta.

Ylen ensi vuoden budjettia on valmisteltu joulukuussa vahvistettavaksi. Luottamusmiehet ovat tiedustelleet millä tavoin TES-kierros on siinä huomioitu. Vastaukseksi on saatu että arvioita on työnantaja tehnyt - mutta se mitä tämä tarkoittaa, jätti vielä pitkälle arvailun varaa.

Jyrki Saarikoski
Päälluottamusmies, YOT

Korotus ei saa kadota

Se tiedetään, että vaikka vielä ensi vuonna Yle saa tulla toimeen ilman indeksitarkistusta, on kohennusta luvassa vuoden 2019 budjettiin.

Neuvottelupöydässä ei kumpikaan osapuoli kiirehtinyt paljastamaan ajatustaan palkkakehityksestä. Las-kelmilla ja prosenteilla nokittelu on syytä jättää neuvottelun ratkaisuvaiheisiin.

Työntekijäpuolella oli selvää, että laihojen vuosien jälkeen on jokaisen päästävä saamaan kohennusta, palkankorotus tiililleen.

Yleiskorotus ei saa kadota työnantajan vallassa oleviin eriin. Tästä on pidettävä kiinni, sillä Ylen johdon puheissa ovat joustot vilahdelleet jo ennen tes-neuvotteluiden alkua.

Työnantajapuheeseen kuuluu palkanlisien kohdentaminen ja yrityskohtaisten erien käyttö.

Ei-vakinaiset aktiivisina

Ylen talouden realismi otettiin huomioon neuvottelupöydän molemmin puolin. Realismia on kuitenkin myös se, että jo vuosikaudet on työntekijäpuoli pantu kansantalouden maksumieheksi - tai ehkäpä pitää sanoa "maksuhenkilöksi".

Kun myös "kikyn" eli kilpailukykysovimuksen paino muistetaan, niin työntekijöiden edustajilla ei ole muuta mandaattia kuin pitää huolta palkkatasosta ja työehtosopimuksen hyvästä sisällöstä.

Tätä kirjoitettaessa on myös työehtosopimuksen tekstitavoitteiden käsittely vaiheessa. Ei ehkä ole yllätys, että nekin käyvät ristiin: yhtiö tavoittelee joustojen lisäämistä, meidän tavoitteemme on hakea ennakotavua, parempaa arkea ja työntekijän turvaa.

Myös Ylen ulkopuolisten ostojen ja vuokratyön käytön ehtoihin on edelleen kiinnitettävä huomiota. Se on niin yleläisten kuin Ylen ulkopuolisten työntekijöiden yhteinen etu.

Ei-vakinaiset työntekijät syksyn mittaan hienosti aktivoituivatkin. Toki on ay-puolella jo vuosikaudet kannettu huolta aiemmin prekaareiksi kutsutuista työntekijöistä. Journalistiliitto tuki nollatuntikampanjaa, ja on perustanut osuuskunnan - Mediakunnan - vapaiden tekijöiden tukikohdaksi. Myös tes-pöytäan tuotiin ei-vakinaisten piiristä tulleita aloitteita.

Yt-myrsky ei ole ohi

Yt-neuvottelut leimasivat kevättä, mutta kokonaan niiltä ei välttytty syksylläkään. Yhteisten toimintojen yt-prosessi ei tosin juuri noussut julkisuuteen. Siitä ei kerrottu Hesarissa eikä Ylen uutissivuilla. Mutta yt:t yhtä kaikki, irtisanomishuoneeseen.

Yksikössä työskentelevät yhtiön oman viestinnän ammattilaiset, ja se vastaa mm. talouden ja lakiasioiden hoidosta. Työterveys ja hammashuolto eivät olleet yt:n piirissä.

Yhtiö ilmoitti, että pyrkimyksenä on toteuttaa organisaatiouudistus, tavoittelematta henkilöstön vähentämistä. Silti käytettiin yt-lain 8:n pykälän mukaista menettelyä, ja ilmoituksen mukaan jopa 60:n työntekijän tehtävä voi "nykyisessä muodossaan" päättyä.

Yt-kutsun mukaan kysymys oli "irtisanomisperusteisista".

Luku on suuri - enemmän kuin puolet yt:n piirissä olevista työntekijöistä. Arviolta tuon kokoluokan lukemaa ei kuitenkaan jouduta kirjaamaan yt:n lopputulemaksi. Me neuvotteluihin osallistuneet luottamusmiehet - mukana myös muiden ay-järjestöjen edustajat - pyrimme kaikin keinoin niin suotuisaan ratkaisuun kuin mahdollista.

Silti tosiasia on, että kuudennen kerran vuoden 2017 aikana yhtiö päätti yt-prosessin toteuttamisesta tavalla, joka nosti esiin irtisanomisen uhan. Näin siitä huolimatta, että luottamusmiehet koettivat vedota kevyemmän neuvotteluprosessin puolesta.

Ilman viittausta irtisanomisen mahdollisuuteen olisi yhteisten toimintojen uudistaminen sujunut aivan toisessa ilmapiirissä.

Vallitseekin epäsuhta: Ylen muutoshankkeita koetetaan edistää JEEE-hengessä (lainaan ilmaisua Helsingin Yliopiston videokampanjasta), mutta reaaliajassa toimitaan karuun ottein.

Ylen Tuotanto ja Design myrskyn jälkeen

Työelämän oudot asetukset olivat tietysti kouriintuntuvimpia YTD:n massiivisten irtisanomisten yhteydessä. Kipeä lukuhan oli 59, mutta ilman väliaikaista paikallista sopimusta ja muita työntekijäpuolen toimia olisi irtisanottujen määrä jouduttu kirjoittamaan kolminumeroiseksi.

Työvelvoitettuna pyörittivät irtisanotut ammattilaiset omalta tärkeältä osaltaan Ylen tuotantoja elokuun lopulla. Sen jälkeenkin on moni jatkanut töitä, mutta nyt epävarmemmalta pohjalta ja vaihtelevin sopimuksin.

Töiden jatkuminen - mikä kertoo siitä kuinka keskeinen irtisanottujen panos on ja on ollut - on tietysti hyvä asia, mutta kysyä sopii miksi ylipäätään piti viedä työyhteisöt repivään prosessiin?

Se, että omistajataho pakottaa Ylen ulkoistamisten tielle osoittaa, ettei päättäjillä ole käsitystä arkityön sujumisesta - tai kertoo siitä, ettei ratkaisuja sanele järki, vaan ideologiset tekijät.

Hinnan maksavat työntekijät, etenkin irtisanotut - mutta myös he, jotka säilyttävät työpaikkansa. Kurimuksessa yläläiset ovat tukeneet toisiaan, vaikka työyhteisöt ovat olleet kovilla.

Se on tämän kuuden yt:n myrskyvuoden hyvä havainto.

Petri Savolainen

Edunvalvontajohtaja, OTK
Suomen Journalistiliitto

Hyvässä ja rakentavassa hengessä

Näillä sanoilla arvioitiin elokuva- ja tv-tuotantoyhtiöiden ja Mediahubin työehtoneuvotteluiden tilaa tiedotteessa, kun vanhojen sopimusten voimassaolo päättyi lokakuun lopussa. Neuvotteluja oli tuolloin käyty jo kuukauden päivät.

Syksyn liittokierros on Journalistiliitolle oikein sopiva. Keskusjärjestöt eivät enää neuvottele työehdoista, vaan kukin liitto käy omat neuvottelunsa. Meidän sopimusaloille on ollut tyypillistä, että neuvottelutavat asiat poikkeavat toisistaan kunkin alan tarpeiden mukaisesti. Kuitenkin neuvotteluja on aina koordinoitu keskenään.

Tuotantoyhtiöissä iso kysymys on työehtosopimuksen yleissitovuus. Muutama vuosi sitten, kun sopimus uudistettiin, piti vastapainona joustoille tulla yleissitovuus. Eipä ole vielä tullut. Siksi syksyn neuvotteluissa on laitettu painoa sopimuksen saamiseksi vihdoin yleissitovaksi, jolloin myös järjestäytymättömien tuotantoyhtiöiden pitää noudattaa vähintään työehtosopimuksen vähimmäisehtoja. Tuotantoyhtiöiden työntekijöiden työehtojen lisäksi yleissitovuudella on suuri merkitys myös siihen, millä ehdoilla esimerkiksi YLE ostaa työtä ulkopuolelta. Yleissitovuuden lisäksi isoja teemoja ovat olleet työajat ja niiden järkevät rajat sekä paikallisen sopimisen tämmällisemmät puitteet.

Alan vuokratyötä teettävän Mediaringin neuvottelutulos ratkeaa, kun tuotantoyhtiöiden sopimus on valmis.

MTV:n uutisissa vaihdos vanhasta Maikarin tessistä uuteen Mediahub Helsingin tessiin tapahtui vasta tämän vuoden helmikuussa. Neuvotteluissa on lähinnä puhuttu siitä, mikä helmikuussa jäi vaiheeseen tai sopimatta. Paikallinen neuvottelu palkkausjärjestelmän uudistamisesta

jatkuu työehtoratkaisun rinnalla vuonna 2018. Mediahubilaisten suurin toive tuntuikin olevan, että jos töitä saisi tehdä rauhassa.

Ylen Yhtyneet-freesopimuksen neuvotteluissa on haettu nykyaikaisempaa rakennetta. Työtä tehdään yhä useammin nettiin. Kuitenkin tähän asti on määritetty vain nettiin tehtävä lisätyö. Hankinnat on tarkoitus selkeyttää omaan liitteeseensä. Liitteistä puheenollen myös kääntäjien erillissopimus on tarkoitus uudistaa entisiin puitteisiin. Perinteisesti Yhtyneet- ja Ylen aikapalkkaisten neuvottelut ovat edenneet samaa jalkaa, onhan kyse saman Yleisradion työehdoista.

Sanoman radioiden työehdot linkittyvät lehdistön työehtoihin. Niiden pitäisi ratkeata samassa prosessissa lehdistön neuvotteluiden kanssa.

Työmarkkinoiden päänavaus tapahtui lokakuun lopussa teknologiateollisuudessa. Kahden vuoden palkankorotuksiksi tuli yhteensä 3,2 prosenttia. Lisäksi ratkaisuun sisältyi kolmas optiovuosi. Tasoltaan kahden vuoden palkankorotukset olleivat tuossa maastossa. Korotusmalleihin ja sopimuskausien pituuksiin tulee variaatioita.

Lehden tultua joulukuulla painosta voi toivoa, että eri neuvottelut on saatu ratkaisuun hyvässä ja rakentavassa hengessä. Av-käännöstöimistöissä neuvottelut käydään vasta joulukuussa. Toivottavasti hyvässä ja rakentavassa hengessä.

Hilla Blomberg

Ylen ohjelmatyöntekijöiden pj

Kiinnostaako työntekijän jaksaminen työnantajaa?

Ylen ohjelmatyöntekijöiden pääluottamusmies Jyrki Saarikoski käy läpi YOT:n syksyn tunnelmia ja tilannetta tässä Arkissa jo kattavasti, joten poimin tähän muutamia huomioita marraskuun työehtosopimusneuvotteluihin liittyen.

Tes-neuvottelujen avausistunnot pistivät miettimään, ymmärtääkö työnantajan edustaja lainkaan työtämme. Kun työnantajan päätaavoite oli se, että työaika olisi mahdollisimman hyvin käytössä, niin vastaus tähän on:

Me venymme ja joustamme jo nyt. Kaikeksi lisäksi meistä moni tekee työtä, jota ei merkkää mitenkään työtunneiksi. Väkeä on vähennetty samaan aikaan, kun työtehtävät ovat laajentuneet ja tulleet yhä haastavammiksi hallita työajan puitteissa. Pitää siis muistuttaa, että entäs jos oikeasti ryhdymme noudattamaan pilkuntarkasti työehtosopimusta. Ei kannata enää talon puolesta venyä, kun sitä ei työnantajan leirissä edes huomata, saati arvosteta.

Me olemme nostaneet tes-neuvotteluisa esiin työn ja muun elämän paremman yhteensovittamisen. Haluamme työvuorosuunnitteluun rullaavuutta ja varmoja vapaapäiviä, jotta yksityiselämän menoja voisi suunnitella paremmin. Työnantajan leirissä taas halutaan teettää jaksotyötä tekeville erikoisolosuhteisiin laadittuja tuntimääriä sellaisella vimmalla, että edes vastaavien vapaiden saaminen kävisi entistä hankalammaksi.

Herää kysymys, eikö työnantajaa kiinnosta lainkaan työntekijän jaksaminen? Erityisesti sapettaa jaksotyötä tekevien puolesta, kun tuntuu, ettei työnantajalle riitä mikään ja elokuvamaailmasta tuttuja projektiokohtaisia venymisiä yritetään väkisin tuoda Ylen rullaavaan tuotantoon. Kaikeklaisia kisoja, vaaleja ja erikoistilanteita

on niin usein, että vuoden aikajakso ei riitä huippuja tasoittamaan. Kalliiksi sekin tulee, jos työterveysasemalla ovesta tulee sisään yhä enemmän työssään uupuneita.

Määräaikaisille ajoimme mahdollisuutta pitää ansaittuja lomapäiviä työ sopimusten aikana, koska monet väsähtävät, kun sopimuksia tulee useita peräkkäin ilman mahdollisuutta lomaan. Sopimuksen jälkeen maksetut lomarahat eivät tue elpymistä eikä sopimusten väliin jääviä päiviä voi tulkita omavalintaiseksi loma-ajaksi.

Syksyn ay-tapaamisissa on noussut esiin sellainenkin näkökulma, että pitäisikö vakinaisessa työsuhteessa työtä tekevien luopua omista eduistaan, jotta saataisiin parannettua määräaikaisten ja ylipäättään epätyypillisissä työsuhteissa työskentelevien asemaa. Tämä logiikka ei mielestäni toimi, sillä meillä ei ole mitään takeita siitä, että jotain heikentämällä saataisiin jokin toinen osio paremmaksi. Kun työntekijöille neuvotellaan parempia työehtoja, seuraa siitä kaikille hyvää, työsuhteen laadusta riippumatta.

Työntekijän jaksamisen koettelu ja selkärangasta repiminen on lyhytnäköistä ja pilaa luovassa työssä pahimmillaan koko jutun. Se mitä tuuteista ja verkoista ulos tulee on moniammatillisen yhteistyön tulos. Mediatyötä tekeviä ihmisiä pitää tukea kaikin mahdollisin keinoin ja heillä pitää olla muutakin elämää kuin työ.

Kirsi Mattila

FAO:n puheenjohtaja

Freetyön tulevaisuus Ylessä

RTTL:n syksyn mediaseminaarissa kysyin Yleisradion henkilöstöjohtajalta **Teijo Valtaselta**, millaisena hän näkee Yleisradiolle työskentelevien freelancereiden tulevaisuuden. Hän vakuutti, ettei freetyön käyttö muuttuisi lähiaikoina miksikään.

Vain reilua viikkoa myöhemmin esitin saman kysymyksen Yleisradion Talon päivässä ja sain aivan eri vastauksen. Freetyö on vähentynyt ja tulee tulevaisuudessa vähentymään lisää ostojen seurauksena. Erityisesti radion tilanne on nyt muutoksessa, ja myös freelancereilta pyydetään, että he tekisivät tarjouksensa firmana – ei siis freenä.

Kun kirjoitan tätä ovat Yhtyneet-sopimusten työehtosopimusneuvottelut jo käynnistyneet. Jos sopimuksella tehtävä työ uhkaa lakata, voisi kuvitella, että motiivi neuvotella ei olisi kovin korkealla. Väitän kuitenkin, että neuvotteluilla on yhä merkitystä. Ensinnäkin Yhtyneet-sopimuksen käyttö ei pysähdy seinään; yhä on töitä, joita tehdään Yhtyneet-sopimuksella. Toiseksi sopimus on oiva apuväline myös tuotantoyhtiöiden hinnoittelua mietittäessä, sillä sen avulla on helppo laskea Yleisradiolle lähtevän laskun minimitaso.

Olen ehtinyt olla Freelance-ammattiasoston puheenjohtaja kohta kahdeksan vuotta. Tänä aikana freetyö on kuitenkin käynnynyt läpi aikamoisen mullistuksen – myös Yleisradiossa. Jo pitkään on ollut selvää, ettei monikaan FAO:n kuuluva free voi laskea vain Yleisradion varaan; työnkuvaa on laajennettava ja töitä tehtävä myös muille työnantajille tai asiakkaille. Moni kokee tämän hajottavana ja hänen toiveissaan voikin siintää vakituinen työpaikka Yleisradiossa. Mutta moni kokee monipuolisen työnkuvan myös rikkautena eikä suin surmin vaihtaisi osaansa.

Syyskuun alussa aloitin puheenjohtajuuden rinnalla freelancereiden luottamusmiehenä, kun varsinainen freeluottamusmies **Ingrid Svanfeldt** siirtyi vuodeksi kokoaikaiseksi opettajaksi alan oppilaitokseen.

Kun aloitin luottamushenkilön tehtävien hoitamisen, sain kutsun Yleisradion vuosittain järjestettävään Talon päivään, jossa työnantajan edustajat ja luottamushenkilöt kohtaavat ja puhuvat ajankohtaisista asioista, Yleä ravisuttavista muutoksista, henkilöstön hyvin- ja pahoinvoinnista ja työnantajan määrittelemistä tulevaisuuden linjauksista.

Talon päivässä yksikään paikallaolijoista ei kiistänyt sitä, että freetyö on vähentynyt. Yleisradion päälliköt vetoavat Satosen työryhmän velvoittamaan ostojen lisäämiseen. Nykyisin jos freelancerin tarjoama ohjelmaidea miellyttää, kysytään, voisiko free tehdä tarjouksen jonkun tuotantoyhtiön nimissä.

Television puolella tämä kehitys on ollut nähtävissä jo pidempään. Perinteisiä freelancereiden ohjelmapaikkoja on lakkautettu: Tosi tarina, Pohjantähden alla, Silminnäkiä ja vaikkapa Ajankohtainen kakkonen. Myös Akuutti lopetettiin televisiosta.

Talon päivässä julkaisujohtaja **Ismo Silvo** nosti radiouudistuksen tämän hetken ykkösasiaksi Yleisradiossa. Käytännössä radiouudistus tarkoittaa muun muassa vanhojen ohjelmien lakkauttamista ja uusien tilaamista sekä Yle Areenan audiotarjonnan lisäämistä. Radion tilaajana on aloittanut **Saila Mattila**, ja häneen kannattaa olla yhteydessä, jos haluaa firmansa tarjota radiolle ohjelmaa.

Teksti **Juha Blomberg**, luottamusmies, YOT/Julkaisut, Helsinki

Erään irtisanotun näkemyksiä kevään yt:n jälkeen

Mielestäni yt-kuvio osastollamme oli alun alkaen outo asetelma. Siihen oli rajattu meitä hyvin pieni joukko, kaikkiaan 8 henkilöä ja kaikki yt:n piirissä olevat olivat 50+ ikäisiä, joku jopa 60 tai yli. Koko osaston olisi mielestäni tullut olla yt-menettelyssä työnkuvineen mukana. Osastomme toiminnot ovat ketjuuntuneita, työtehtävät vaikuttavat toinen toisiinsa.

Mitä yt:t saivat sitten aikaan, mikä oli muutostarkoitus ja lopputulema?

Yt:t aiheuttivat koko osaston ilmapiiiriin hiljaisuutta, ihmetystä ja epä-tietoisuutta. Yt-vaiheen aikana mm. ilmoitettiin koko osaston lomautusmahdollisuudesta, mutta sitä vaihtoehtoa ei käytetty eikä siitä puhuttu sen enempää. Koko osaston työntekijöiden + päälliköiden osallistumisella jaksoittain lyhyeen lomautusjaksoon olisi voitu mahdollisesti välttää irtisanomiset. Minut sitten irtisanottiin meistä viidestä samaa työtä tekevästä. Mielestäni meitä yt:n piirissä olevia olisi tullut tarkastella myös työkokemusten, koulutusten, perhetilanteiden, taloudellisten tilanteiden yms. kautta. Toiminta oli kuin arpapeliä, ja henkilökohtaisesti

mitään erityistä syytä irtisanomiseen minulle ei kerrottu. Työnantaja ilmoitti "tuotannollis-taloudelliset syyt", sen oikeuden työnantaja käyttää.

Millaisena koit henkilökohtaisesti yt:n jälkihoidon?

Irtisanomisen jälkeen koin osaston ja esimieheni kautta jopa epäasiallista käytöstä. Mm. työhuone oli tyhjentävä kiireellä, vaikka esimies oli todennut, että sen ehtii muutaman viikonkin sisällä. Esimies otti pian irtisanomisen jälkeen tekstarilla yhteyttä kysyen, milloin liikun Ylellä. Hän ei kertonut asiaa tekstarissaan. Ilmaannuin samana päivänä Ylelle soittaen hänelle ja tavattiin ulkona. Siitä hetkestä työhuonetta oli lähdettävä tyhjentämään. Hän repi piuhoja työlaitteista ja kantoi isoja kasseja huoneeseeni, jotta voisin täyttää ne tavaroillani. Olkoonkin vaikka huonemuutokset olivat piakkoin käynnistymässä. Irtisanotun tuntemuksethan tuona hetkenä olivat ihan tuoreita eivätkä mitenkään vielä jäsenyntyneitä.

Työnantaja ei velvoittanut minua tekemään töitä irtisanomisajallani. Sain ko. ajaksi työtietokoneen ja puhelin käyttöni. Palkanmaksu toimi

normaalisti, minkä koin hyvänä asiana. Nuo lienevät joskus käytettävissä olevia työnantajan "vastaantuloja".

Mitä nyt edessä?

Nyt olen kaikkien 35:n Yle-työvuoden jälkeen aivan kuin nuorena uudessa tilanteessa, opiskelijana ja työnhakijana. Rooliin on opeteltava. Irtisanomisajallani olen suorittanut aiempaan ammattiin liittyviä kursseja päivittäkseni tietoja. Parasta aikaa etsin yhteistyöyritystä jatkokoulutustani varten.

Samaan aikaan etsin tietenkin avoimia työpaikkoja ja laitan hakemuksia. Ja edelleen samaan aikaan olen myös täyttämässä ensimmäistä ansiopäivärahahakemusta ammatilliton kassaan Finkaan.

Tunnelmat irtisanomisen ja sitä seuranneen ajanjakson aikana ovat vaihdelleet paljon. Usein on käynyt mielessä, kuinka paljon helpompaa on lähteä koti-ovesta töihin ja tulla takaisin kuin etsiä uusia mahdollisuuksia. Tämä vasta työstä käy. Mutta elämänuskoa ja huumoria ei saa kadottaa. Jope Ruonansuun sanoin: "Aatteleppa ite!". •

Teksti **Anu-Maija Kärjä**

Miten arki rullaa, Mediakunta?

Kun viime tammikuussa osuuskuntatoiminta Mediakunnassa starttasi, ei kukaan osannut ennakoida sen saamaa suosiota. Rohkea arvio vuoden aikana saatavasta 75:stä jäsenestä on ylittynyt reilusti ja aktiiviset käyttäjät työllistävät itseään täysin uudella tavalla. Aivan tavallisesta osuuskunnasta kun ei Mediakunnan kohdalla voida puhua.

– Mediakunta on mielestäni loistokeksintö. Oman ammattiliiton perustamana se tuntuu läheiseltä ja turvalliselta, ja kun kyseessä on voittoa tavoittelematon systeemi niin kaikki rahaliikenne koituu lopulta jäsenistön eduksi. Tämä osaltaan lisää me-henkeä, kertoo **Taina Värri**, journalisti Helsingistä.

– Alkuun oletin, että Mediakunta on vain parannettu versio laskutuspalvelusta, mutta etuja on ilmennyt muitakin. Pelkästään jäsenten Facebook-ryhmä on tihkunut tietoa erilaisista työ-, koulutus- ja

rahoitusmahdollisuuksista, kommentoi puolestaan kirjoittava toimittaja **Raija Kurki** Oulusta.

Tietävästi maailman ainoa valtakunnallisesti toimiva journalistiliiton yhteyteen perustettu osuuskunta on tällä hetkellä 149 journalistin työpaikka. Mediakunnan jäseniltä edellytetään Suomen Journalistiliittoon kuulumista, joka jo itsessään on laatukriteeri korkeatasoisesta tekemisestä. Asiakkaita ovat isot ja pienet mediatalot, mutta myös yksityiset toimijat – yhdistyksiä ja järjestöjä unohtamatta.

– Pidän siitä, että voin jättää kirjanpidon kaikki viralliset osaset niille, jotka sen osaavat ja voin itse keskittyä siihen, minä minä parhaiten osaan. Tämä säästää todella paljon aikaa ja energiaa, Värri tietää.

Joillekin mediakuntalaisille työ osuuskunnassa on pääelinkeino. Toisille taas osuuskunnan kautta tehtävät työkeikat ovat pala ansiotuloa. Mediakunta soveltuu siis monenlaisen tekijän osuuskunnaksi.

Toiminnanjohtaja vastaa kaikkiin kysymyksiin todella nopeasti ja hän on selvittänyt monta järjestelmän alkuhankaluutta, ennen kuin ne ovat itseäni ehtineet edes harmittaa.”

- Raija Kurki

Kuva **Anu-Maija Kärjä**

Taina Värri kertoo: Vuonna 2015 työskentelin 6 kuukautta Lähi-idässä Kirkon Ulkomaanavun viestintäasiantuntijana.

Kuvasin videoita, valokuvasin ja kirjoitin juttuja lehtiin ja blogia nettiin. Opastin paikallistoimiston väkeä sosiaalisen median käyttöön ja käynnistin voimauttavan valokuvausprojektin lähiöissä eläville nuorille pakolaisille ja paikallisille teineille pienten digipokkareiden avulla.

Kuvanottohetkellä olimme videoimassa Peace United -jalkapallokampanjaa Aki Riihilahden ja Laura Österberg Kalmarin kanssa kun takatalvi yllätti.

– Sain opintoni päätökseen keväällä ja vasta nyt pääsen täysipainoisesti aloitamaan freelancerin uraa. Mahdollisia kuukausipalkkaisia työjaksoja lukuun ottamatta teen kaikki media-alan työt Mediakunnan kautta, Kurki kertoo.

Mediakunnassa on tällä hetkellä kaikki hyvin. Täysin ongelmitta ei ensimmäinen toimintavuosi ole kuitenkaan sujunut, sillä arki on paras ja täysin ennakoimaton opettaja.

– Alussa kitkaa ja ärtymystä osuuskuntalaisissa aiheutti se, että palkan noston alaraja oli 450 euroa ja se, että tämä seikka tuli esiin vasta osuuskuntaan liittymisen jälkeen. Rahaliikenne koostuu usein pienistä osasista ja kun asiakas vielä viivyttelee maksun kanssa, niin freelancer on aina se, joka jää tyhjän päälle. Jäsenistöä kuitenkin kuunneltiin ja nyt alaraja on poistunut, huomauttaa Värri.

Palvelun ja toiminnan parantamiseksi tulee jäsenistöltä vinkkejä ja ideoita jatkuvasti. Niihin suhtaudutaan hallituksessa tosissaan, sillä yhteisen yrityksen toimintatavat eivät ole vielä ehtineet vaikiintua. Nopeita muutoksia jäsenpalvelun toimintaan on tehty myös palvelumaksua pienentämällä. Silti palkkaan liittyvät realiteetit voivat yllättää.

– Ensimmäinen Mediakunnan palkanmaksu oli hikinen järkytys, vaikka olin

kuullut maksettaviksi kuuluvista sivukuuluista. Käteen jäi suunnilleen puolet summasta, jonka olin aiemmin laskuttanut samalta asiakkaalta, sillä opiskeluaikana freelancerin töitä aloitellessa tein työt verokortilla, Kurki kertoo.

Työn hinnoittelu onkin avainasemassa, jotta tekijän palkka on linjassa kuukausipalkkaisten journalistien kanssa. Monesti työn tilaajakaan ei ymmärrä yksittäisen freelancerin ja osuuskunnan hintalappujen eroa, ja työstä sovittaessa asiat pitää vääntää rautalangasta. Tekeillä kuitenkin oppii.

– Järkytyksen jälkeen olen ollut Mediakunnan jäsenyyteen enemmän kuin tyytyväinen. Nuo pakolliset viralliset maksut tuntuu turvalliselta jättää osuuskunnan hoidettaviksi, vielä kun Journalistiliiton asiantuntemus on kiinteästi osuuskunnan käytettävissä. Ei tule tehtyä onnettomia virheitä, huomauttaa Kurki.

Apua sopimusneuvotteluihin ja hinnoitteluun on jatkuvasti saatavilla, eikä asioiden kanssa tarvitse painia yksin. Positiivinen tekemisen meininki ja vertaistuki jäsenistön välillä tuo oivalluksia ja iloa tekemiseen.

– Olen saanut osuuskunnasta työtä ja uusia työkavereita, joiden kanssa on puhdistavaa käydä läpi oman alan

Mediakunnassa on rai-
kas ja innostunut meininki,
ja odotan mielenkiinnolla
tulevaa. Se, että jäsenistöä
kuunnellaan ja toimintaa
muokataan sen mukaan, on
mielestäni avainkysymys ja
lisää luottamustani osuus-
kunnan toimintaan.”

– *Taina Värri*

tilannetta. Pikkuhiljaa ihmisiin tutustuessa on kirkastunut yllättävän hyvin se, miten samanlaisia tavoitteet ja ongelmat ovat, riippumatta iästä, ammattialasta tai paikakunnasta, päättää Värri. ●

MEDIAKUNTA
on uusi osuuskunta
journalismin ja viestintän ammattilaisille.

www.mediakunta.fi

Kuusikko kokoontui ja jouhikko soi työmarkkinasyksyn startatessa

”Mitä liitto tekee minun hyväkseni” on edelleen puhututtava aihe. RTTL:n syksyn kuusikkopäivillä jäsenistön riveistä kumpusi monta huolen siementä. Miten vastaamme työnantajan ehdotuksiin tes-neuvotteluissa? Miten jatkamme ja jaksamme yt-prosessien jälkeen? Mitä tarjoamme alan nuorille, riittääkö freelancereilla uskoa työtehtävistä vakituisten joukossa? Liitolla on tehtävää ja kaikki ei ole aina niin näkyvää, mitä jäsenten eteen eri tasoilla ponnistellaan. Vakavien aiheiden välissä nautittiin paitsi toistemme vertaistuesta, niin myös mielenkiintoisista visioista digitaalisuuden maailmassa. Marjaana Toimisen esitys työn murroksesta antoi ajattelemisen aihetta ja valonpilkahdusta töiden tulevaisuuteen.

Perjantai oli hengähtämisen ja tutustumisen paikka työviikon ja Manseen matkustamisen jälkeen. Ensimmäisenä ohjelmassa oli Tampereen pormestarin tarjoama infopaketti kaupungin tulevaisuuden visioista raitioliikenteeseen ja uusine halleineen työväenmuseo Werstaassa. Itse pormestari Lyly ei ollut paikalla vaan hänen stuntteinaan toimivat yhteysjohtaja **Tuukka Salkoaho** ja erityisavustaja **Kaisa Läärä**. Viinilasillisen ja pikkupurtavan voimin saimme informaatiokyllyn Pirkkanmaan alueen kasvunäkymistä. Kaupungin tavoitteena on pysyä edelleen Skandinavian suurimpana sisämaakaupunkina.

Tuukka Salkoaho totesi sähköisen median läsnäolon olevan edelleen erittäin tärkeän kaupungille.

Illan yllätysnumerona jouhikkoa laulun kera

Pimeyden laskeutuessa keskustan ylle, porukka teki happihiippelyn kävellen Tampellan suojiin. Yhdessäoloa vahvisti illallinen ja puheensorina pöytien yllä lupasi vilkasta ajatusten vaihtoa. Ruokailun lomassa saimme nauttia aimo annoksen jouhikon soittoa ja laulua, josta vastasi yllätysvieras **Pekko Käppi**.

Pitkän päivän ilta jatkui omintakeisella kaupunkisuunnistuksella, kuka minkäkin kartanlukijan perässä.

Aamu asialistoinen kuitenkin odotti virkeitä osallistujia.

Päivät lyheni ja tes-syksy eteni

Syksyn tes-neuvottelut olivat valtakunnassa käynnistyneet, ja osapuolet hioneet strategioitaan. SJL:n edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** kertoi yleisistä näkymistä, joissa työnantajapuoli oli jo toivonut ”luonnollisesti” kikylinjan ja maltillisuuden jatkoa, nollalinjalla. Savolaisen esityksen mukaan ensi vuoden inflaatioennuste on 1-1,5 %, joten saman suuruinen ansioiden nousu turvaisi vasta ostovoiman pysymisen nykyisenä. Petri kävi läpi tulevien neuvotteluiden aikataulutusta ja jäsenyhdistysten neuvottelulähtökohtia.

Kuusikon joukossa nousi palkkojen lisäksi huoli nuorien työllistymisestä ja freelance-työpaikkojen jatkuvuudesta. Miten vastata

Markus Ekholmille RTTL:n ay-stipendi yhdessä **Sebastian Bergholmin** kanssa, joka oli lokakuussa lomilla.

kunkin huutoon ja tarpeeseen? Vakituisten ja freelancereiden lähtökohdat luonnollisesti herättävät erilaisia kysymyksiä. Esimerkkinä keskusteltiin Ylen tilanteesta raskaiden yt-kierrosten jälkeen. Myös RTTL:n puheenjohtaja **Sari Korpela-Välisaari** ja SJL:n puheenjohtaja **Hanne Aho** olivat huolissaan tulevien neuvottelujen raskaudesta.

Mielenkiintoinen yt-prosessin purku kuultiin SFA:n luottamusmies **Markus Ekholmin**

Tampereen kaupungin vastaanotto Werstaalla.

kertomana, Yt-ruljanssista selviytyminen – näin me sen teimme. Samalla hän ja hänen kollegansa Sebastian Bergholm saivat tämän vuoden ay-stipendin.

Päivän päätteeksi nautimme vielä tulevaisuuden visioita digitaalustumisen keskellä. Mindmill Networkin perustaja **Marjaana Toiminen** toimi alustajana. Hänen presentaationsa on tallessa RTTL:n toimistossa.

Pekko Käppi ja jouhikko Kuusikkopäivillä

Kevään Kuusikkopäivät Vanhalla ylioppilastalolla

Vanhalla vauhdissa **Jyrki Saarikoski**, (vas), **Helena Pekarila** ja **Jari Niemelä**, jonka muisteluja ay-liikkeen muutoksesta vuosikymmenten varrelta yleisö olisi kuunnellut pidempäänkin.

Iron Sisters -trio vastasi tukihenkilöpäivien viihdeosuudesta.

Yliopistonlehtori **Panu Uotila** Jyväskylän yliopistosta alusti toukokuuisilla Kuusikkopäivillä median muutoksesta meillä ja muualla Euroopassa.

Kuvat **Seppo Metso**

RTTL:n hallituksenvaihtokokous pidettiin tammikuussa Helsingin Glo Hotel Artissa. Puhujavuorossa SJL:n edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen**.

RTTL:N HALLITUKSEN KAPULANVAIHTOSEMINAARI

Hallituksen kapulanvaihtoseminaari pidettiin tammikuussa Glo Art-hotellissa.

MTV:n ohjelmatyöntekijöiden hallitus maaliskuisen vuosikokouksen jälkeen: vas. **Anu Punkari**, **Sanna Pietiläinen**, **Johanna Lehtola**, **Jorma Kellokumpu**, puheenjohtaja **Sari Korpela-Välisaari**, **Arto Jousikari**, **Kati Hyttinen** ja **Juulia Jaulimo**.

Syyskokouksessa MOT:n 2018-2019 puheenjohtajaksi valittiin **Kari Pyrhönen**, ja tämä joukkue jatkaa. Vain **Sanna Pietiläinen** jättäytyi nyt pois vahvuudesta.

Erovuorossa olleet hallituksen pj **Ari-Pekka Sirviö** sekä jäsenet **Tomi Peurakoski** ja **Katarina Sirén** palkittiin hallituksen vaihduttua. Takana myhäilee puheenjohtaja **Sari Korpela-Välisaari**.

Kuva Pixabay

Teksti Tiina Rautakorpi

Toimittajana ja kansalaisena

Ehkä me toimittajat opimme vapautumaan vielä lisää sano-
maan, että kansalaisille saa tarjota vaikka minkälaisia rooleja
ohjelmien tekemisen prosessissa?

Olen tehnyt kohta pari vuotta tutkimustyötä kansalaisten käyttämisestä esiintyjinä ja tekijöinä dokumentaarisis-
sa televisio-ohjelmissa. Rahoittajat Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö ja Työsuojelu-
rahasto näkevät tällaisessa journalismis-
sa win-win-mahdollisuuksia. Kansalaisten havainnot elämästä ja yhteiskunnasta ovat laadukkaan journalismin edellytys.

Ohjelmat keräävät jopa uutta katsojakun-
taa televisiolle. Voimme olla ylpeitä siitä, että Suomessa toteutetaan korkeatasoisia
tositelevisio-ohjelmia. Tapasin konferens-
sissa Kanadassa japanilaisen viestinnän
professorin, joka sanoi, että juuri tällaisia
hekin tarvitsisivat. "Teidän ohjelmis-
sanne tavalliset kansalaiset kertovat toiveistaan,
intoimoistaan, onnistumisistaan ja epä-
onnistumisistaan." Jaa-aa, mietin. Niin ker-
toivat, he maalaavat kuvan suomalaisesta
elämänmuodosta, mitä erikoista siinä on?

Perspektiiviä saadaan taas kerran histo-
riasta. Television alkuvaiheessa ohjelmiin
kutsuttiin elokuvatähtiä ja tärkeitä poliitik-
koja, julkisuus lisäsi heidän tunnettuuttaan
ja mainettaan. Yhtäkkiä oltiin kuitenkin
tilanteessa, jossa televisiosta tuli niin suo-
sittu, että ohjelma-aika räjähti ja tuotanto-
yhtiöiden määrä kasvoi. Iltapäiviin, prime
timen ulkopuolelle, alettiin sijoittaa tavallis-
ten ihmisten haastatteluja. Niissä käsiteltiin

tunteita, ihmismielen koko kirjoa. Syntyivät
parisuhdeohjelmat ja ohjelmat, joilla on te-
rapeuttinen tehtävä elämän kriiseissä.

Jäsenissämme on paljon tällaisten ohjelmi-
en tekijöitä. Harva muistaa onnitella itseään
siitä, miten tärkeitä ohjelmatyyppejä ne
ovat olleet demokratialle: niiden ympärille
syntyi kokonaan uusi julkinen sfääri ja kan-
salaissyhteiskunta. Ohjelmissa puhuivat ja
niitä katselivat työttömät, sairaat, kotiäidit,
vuorotyöläiset ja eläkeläiset.

Nykyisin puhutaan virtuaalitodellisuudesta,
jossa kansalainen on tapahtumien keski-
piste, hän voi kokea ilmahälytyksen, oles-
kelun vankilassa tai pakolaisten veneessä.
Sama voi toteutua jo televisiossa, voimme
kuvata tapahtumat jonkun silmin. Kysymys
on siitä, onko meillä toimittajina aikaa ja ha-
lua kohdata kansalainen ja opetella katso-
maan asioita hänen tavallaan.

Mikä ero tiedoissa ja taidoissa on journalis-
tilla ja kansalaisella? Journalismi on vapaa
ammatti, jota kuka tahansa voi ryhtyä har-
joittamaan. **Pirjo Munckin** väitöskirja vuosi
sitten totesi, että ennen toimittajaprofes-
sion syntymistä lehtiä tekivät tiedemiehet,
sitten opettajat. Entä missä vaiheessa alan
opiskelija muuttuu toimittajaksi? Kysyin
antropologiystävältäni, miten tiukasti ih-
misiä ylipäänsä voidaan jaotella. Eikö nyt
kuitenkin ole niin, että esimerkiksi yhtenäis-
kulttuurin jäsenten kyvykyys on heikom-

paa kuin yksilön vapautta ja kouluttautu-
mista suosivien yhteiskuntien kansalaisten?
Hän katsoi minua pilke silmäkulmassa. No
miten sitten on mahdollista että yhteiskunta
on kehittynyt jo ihan alkuaajoista asti?

Tutkin Yleisradion omaa To Nightwish with
Love -tuotantoa, Aito Median Poliisit-sar-
jaa ja Warner Bros. -yhtiön SuomiLOVE
-musiikkiviihdeohjelmaa. Ensimmäinen
tuloksista on se, että dokumentaarinen ja
dialoginen televisiokerronta on keino ra-
kentaa peili laajemmille kansalaisjoukoille,
televisioyleisöille. Suomalaisissa tositele-
visio-ohjelmissa kansalaiset saavat puhua
julkisesti vaikeistakin asioista, kuolemasta,
rasismista ja toisistaan poikkeavista elä-
mänvalinnoista, meillä eivät puhu aseet
vaan poliisit keskenään, ja kulttuurissam-
me on tunneälyä, joka koskettaa ihmisten
sydämiä myös maan rajojen ulkopuolella.
Katsomalla näitä ohjelmia me pelkäämme
hiukan vähemmän, tunnemme enemmän
yhteenkuuluvaisuutta ja toivottavasti meis-
tä tulee myös toimijakansalaisia, jotka yrit-
tävät muuttaa maailmaa.

Toinen tuloksista on se, että toimittajina
voisimme ihan hyvin astua vielä lähem-
mäksi kansalaisia, ottaa heidät mukaan
ihän suunnittelun kaikkiin vaiheisiin. Meille
on vuosia tolkutettu, että meidän tehtä-
vämmä on olla kansalaisten puolella. Ehkä
me opimme vapautumaan vielä lisää sano-
maan, että kansalaisille saa tarjota vaikka
minkälaisia rooleja ohjelmien tekemisen
prosessissa?

Keskustelua ei pitäisi joutua käymään siinä
moodissa, että kansalaisten käyttäminen
uhkaa ammattilaisten työpaikkoja tai ansi-
oita. Televisioammattilaisten työn muutos
kansalaisia osallistavampaan suuntaan ei
tarkoita sitä että työstä tulisi vähemmän
vaativaa tai että sitä on vähemmän, päin-
vastoin. Tutkimukseni perusteella totean,
että korkeatasoisten työprosessien suun-
nitteluun kannattaa satsata, sillä silloin
sekä ammattilaiset että ohjelmiin osallistu-
vat kansalaiset saavat yhteisen onnistumi-
sen kokemuksen, joka kyllä välittyy myös
televisioyleisöille.

Kari Romppainen, YOT:n Tohlopin osasto

Työsuojelutuumailuja armon vuonna 2017

Eipä ole vuodet veljiä toisilleen, sen on saanut tänä vuonna huomata. Kymmeniä irtisanoimia, Yle-gatea, some-raivoa, uudistuksia. Toisaalta mukaan mahtuu myös sisäilma- ja monitoimitilakeskustelua, jaksamista ym. perinteisiä työsuojeluaiheita. Tässä poimintoja kuluvalta vuodelta Tampereelta käsin katsottuna.

Satosen ryhmän velvoite ulkopuolisten ostojen lisäämiseen johti yt-rumbaani, yli sadan työpaikan häviämiseen Ylen Tuotannossa ja Designissa (YTD). Työt sinällään eivät hävinneet, vaan niitä tehdään ostopalveluina. Aikansa vie ennen kuin saadaan koneisto rullaamaan sujuvasti. Puhutaan yhä enemmän yhteisestään työpaikasta, jossa työntekijöitä on eri firmoista, erilaisilla työsuhteilla tai työtuntimäärillä. Kaikilla ei ehkä ole samanlaista pääsyä eri tiloihin ja yhteyksiin, mikä on otettava nyt huomioon. Siltä osin tilanne on samanlainen Pasilassa ja Tohlopin Mediapoliksessa.

Monitoimitilat puhuttavat yhä. Luodaan prosessityöhön sopivia tiloja, vaikka merkittävä osa työstä on projektityötä. Sen tarpeet ovat erilaiset. Mielestäni siihen ei kuulu päivittäinen työpisteen hakeminen, ehkä kaukana projektin muista työntekijöistä. Tähän ollaan menossa, jos kaa-

Onhan toki työtä, johon 70-80 %:n malli sopii, mutta ei kaikkialle. Mediapolis ei ole BBC North, eikä Pasila Lontoo.

vailut kattavuudeltaan 70% mobiilityöpis-teistä toteutuvat kaikkialla. Tutkimukset ovat kertoneet kilpajuoksun työpisteestä nostavan henkilöstön stressitasoja.

Ote Työturvallisuuskeskuksen sivuilta: "Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajaa suunnittelemaan ennalta hyvän työympäristön ja työmenetelmät. Suunniteltaessa on otettava huomioon työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen vaikuttavat tekijät, kuten työympäristön rakenteet ja työtilat työ- tai tuotantomenetelmät työntekijöiden työn suorittamistapa ja sen mitoitus."

Onhan toki työtä, johon 70-80 %:n malli sopii, mutta ei kaikkialle. Mediapolis ei ole BBC North, eikä Pasila Lontoo. Tohlopin-sakin on nähty työpisteiden käyttötason mittaajia.

Miten ne osaakin tulla hiljaisina viikkoina, saapa nähdä näkykö heitä joulun väli-

päivinä? Vakavasti puhuen toivon asiallisia ratkaisuja työn tekemisen ehdoilla. Mediapoliksessa on oltu suhteellisen tyytyväisiä, mobiilipaikat ovat käytössä vain Yle Tampereella. Toistaiseksi.

Alue-tv-uutisten Atvu-paja saa keväällä asianmukaiset ja riittävän tilavat toimitus-tilat. Hyvä niin.

Inarilaiset ovat päässeet terveeseen sisäilmaan, mutta väistötilat ovat ahtaat. Vuosikausia jatkunut tilanne koettelee työntekijöiden jaksamista. Jokohan ensi vuonna asia saataisiin kuntoon? Parilla muullakin paikkakunnalla halutaan toimivampiin tiloihin sekä henkilöstön, että työnantajan tahdosta.

Alueilla mahdollisesti lisääntyvä kenttätyö vaatii toimivat yhteydet ja työkalut. Palataan niihin asioihin, kun saamme konkreettista tietoa tulevasta. Tänä vuonna moni kuvaaja on saanut koulutusta dronen eli kauko-ohjattavan kuvauskohterin turvalliseen käyttöön. Koulutusta on pidetty hyvänä ja sitä toivotaan lisää.

Tätä kirjoittaessa ei Tampere - muu Suomi työsuojeluvaalin lopputulos ole selvillä. Jos nämä ovat jäähyväiset, kiitän ja kummarran menneistä vuosista. Joka tapauksessa kirjoittaminen liittomme eri foorumeilla jatkuu. Saa nähdä, missä roolissa.

Kari Romppainen jatkaa kauden 2018-2019 työsuojelualtuutettuna.

Teksti ja kuvat **Harri Moisio**

NOT pistäytyi Berliinissä

Marraskuinen viikonloppu Saksan pääkaupungissa kiinnosti kovasti, sillä matkaan lähti parikymmentä nottilaista, eli noin 40 prosenttia koko osastosta.

Runsas osallistuminen aiheutti sen, että majoitus vaihtui kustannussyistä hotellista hostelliin. A&O-niminen valtava majoituskompleksi Mittessä palveli meitä kuitenkin oikein hyvin.

Pientä aikataulullista harmia aiheutti taannoinen Air Berlinin konkurssi. Korvaavat lennot järjestyivät Lufthansalta, mutta jouduimme matkaamaan Münchenin kautta. Aika Berliinissä jäi siis hieman lyhyemmäksi kuin alunperin suunniteltiin.

Saavuimme Berliiniin perjantaina 3.11. myöhään iltapäivällä. Kun sokkeloisesta rakennuksesta kaikki olivat huoneensa löytäneet, käynnistyi kävelykierros viereiseen Kreuzbergiin pitkään Saksassa asuneen toimittaja **Pertti Rönkön** opastuksella.

Köpi (Pertti Rönkkö) kertoo Köpistä, vasemmistoradikaalien valtaamasta alueesta, jonne ulkopuolisilla ei pääsyä.

Kreuzbergin yksi erikoisuuksista: talovanhus, joka sijaitsi jaetun Berliinin ei-kenenkään maalla. Omistaja on 92-vuotias turkkilaismies, jonka omistus-oikeuden taloon ovat vahvistaneet aikanaan Itä-Berliinin viranomaiset.

Kävelykierroksen jälkeen nottilaiset menivät yhdessä syömään erinomaiseksi osoittautuneeseen korealaiseen ravintolaan.

Noin 150000 asukkaan alue on yksi Berliinin 12 itsenäisestä hallintoalueesta, jolla on oma valtuustonsa ja pormestarinsa. Kreuzberg oli entisen Länsi-Berliinin laitakaupunkia, joka tunnetaan vaihtoehtokulttuuristaan ja taiteilijoistaan sekä isosta turkkilaisvähemmistöstään.

Yhdistyneen Saksan aikana alueesta on kuitenkin tullut kiinteistösijoittajille hyvin houkutteleva, sillä entinen laitakaupunki sijaitsee nyt keskellä Berliiniä.

Kreuzbergin yksi monista omaleimaista piirteistä on, että siellä elää ja voi hyvin

moni vasemmistolainen liike, jotka muualla ovat jo ajat sitten kuihtuneet pois. Esimerkiksi trotskilaisilla ja maolaisilla on kummallakin omat aktiiviset ryhmänsä. Alueen elämää sykkivän menon kolikon kääntöpuoli on kuitenkin iso työttömyysaste ja rikollisuus, Rönkkö muistutti.

Lauantaille ei organisoitua ohjelmaa ollut, vaan jokainen sai tutustua Saksan pääkaupunkiin haluamallaan tavalla. Iso osa porukasta meni katsomaan Saksan neljännen divisioonan jalkapallo-ottelua, yksi ryhmä puolestaan tutustui Berliiniin

TULE JÄSENEKSI !

Töissä radiossa, televisiossa, ohjelma- tai tuotantoyhtiössä, av-kääntäjänä tai alan opettajana?

Liittosi on silloin RTTL, oletpa freelancer tai palkkatyössä. RTTL on osa Suomen Journalistiliittoa.

Turvaa itsesi. Täyttämällä sen jäsenlomakkeen pääset samalla Radio- ja televisio-toimittajien liiton RTTL:n jäseneksi.

www.rttl.fi

Spree-jokea pitkin risteillen. Olympiastadionillakin jotkut poikkesivat.

Lähes kaikki tuntuivat käyneen jossain vaiheessa päivää katsomassa East Side Galleryä, eli pisintä yhä pystyssä olevaa osaa Berliinin muurista.

Sunnuntaina lähdimme hostelliilta kotimatkalle klo 11, Münchenin kautta tälläkin kertaa. •

Teksti ja kuvat **Hanna Onttonen**, FAO:n varapuheenjohtaja

Berliiniä pintaa syvemmältä

Suomessa ei lehti ollut vielä edes puussa, kun pöllähdimme keskelle vihreää ja aurinkoista Berliiniä. Vaikka matkanjärjestäjä oli helteestä varoitellutkin, ei sitä osannut ehkä ottaa tarpeeksi tosissaan – Suomessa oli edellisellä viikolla vielä satanut lunta!

Pääsimme näkemään Berliinin muurin pätkän Spree-joen rannalla sekä 2711:sta betonisesta paadesta koostuvan Holo-kaustin muistomerkin. Nautinnollisimmat hetket vietimme oman porukan kesken aurinkoisilla terasseilla ja illallisilla.

Viimeiselle päivälle olimme suunnitelleet raskaimman ohjelmanumeron, vierailun Sachsenhausenin keskitysleirillä. Osa ryhmäläisistä ei ollut koskaan käynyt keskitysleirillä. Puolen tunnin ajomatkan päässä Berliinistä oli leirin yhdysvaltalaisen oppaan mukaan yksi Hitlerin ”mallileireistä”. Siellä vieraili usein Hitlerin pääarkkitehti **Albert Speer** ja mukanaan hän vei sinne arvovaltaisia vieraita katsomaan, miltä niin sanottu työleiri Saksassa näyttää. Matka antoi paljon ajattelemisen aihetta. Toimittajan ammatista, identiteetistä, saksalaisuudesta ja ihmisyydestä.

Berliner Zeitung

Toimittaja **Frederik Bombosch** vei meidät uuteen toimitusrakennukseen lähellä hotelliamme Spittelmarktin metroaseman lähellä. Berliner Zeitungin historia juontaa Itä-Saksan aikaan ja suuri osa tilaajista on yhä entisen Itä-Saksan puolelta. Se on samalla yksi neljästä paikallislehdestä, kilpaillessaan samasta yleisöstä. Bombosch toki toivoisi, että lukijakunta laajenisi ”Länsi-Saksankin” puolelle. Tilaaajien keski-ikä on myös huolestuttavan korkea: 65 vuotta. Bombosch kertoi myös, että he kokeilevat ensimmäistä kertaa koko etusivun kattavia mainoksia! Joku faolaisista ehti sanomaan, että meidän Hesarissa etusivu on aina ollut varattu mainoksille.

Kulttuuri- ja lehdistöneuvos Merja Sundström (edessä 5:s oikealta) luotsasi faolaisia Pohjoismaiden suurlähetystökompleksissa.

Suurlähetystö

Suurlähetystövierailuamme juhlisti Suomen 100-vuotisteema, joka näkyy lähetystön toimesta ympäri Saksaa tämän vuoden aikana. Juhlavuoden päätapah-tuma – juhannusjuhla oli vasta tuloillaan. Luvassa suomalaisen kokin loihtimaa ruokaa, pianisti **Iiro Rantalan** musiikkia, Cantores Minores -kuoron esittämä Finlandia sekä kansallispukuisia tanssijoita.

Pohjoismaiden yhteisessä suurlähetystökompleksissa tapasimme kulttuuri- ja lehdistöneuvos **Merja Sundströmin**. Hän on ollut toimittaja-uransa aikana sekä Ylellä että Maikkarilla uutistoimittajana ja viimeiset vuodet hän on edustanut Suomea Saksassa. Hänen tehtävänsä on saada saksalainen media kiinnostumaan Suomesta. Edellinen viikko olikin ollut poikkeuksellisen hieno, ja Saksan lehdissä oli ollut juttuja muuan muassa Nokiasta,

Berneristä ja presidentti Niinistön Saksan vierailusta.

ARD

Pääsimme Saksan kansallisen yleisradio-yhtiön ARD:n kulissien taakse Berliinin keskustan toimitalossa. Tänä viikonlopuna pääpaino oli Berliinin uutis- ja ajan-kohtaistuotannolla, koska liittopäivävaalit olivat tulossa. Tapasimme pitkänlinjan radio-toimittajan, **Katrin Brandin**, joka oli juuri haastatellut **Angela Merkeliä**. Erillisessä radio-studiossa nähtiin käytettävän Digas-äänenkäsittelyohjelmaa, tuttu mm. meidän Sisuradiolle tekeväälle **Katri Nisulalle**. TV-studiossa jäsenemme **Heikki Takkinen** pääsi toteamaan, kuinka samanlaista studiokalusto on nykyään ympäri maailmaa. Kaikkein kiinnostavinta vierailussa oli Berliinissä asuvan jäsenemme **Pertti Rönkön** antama live-haastattelu

Holokaustin muistomerkki

studion takaosasta suoraan Ylen lähetykseen Saksan liittovaaleista, jotka olivat viikonlopun puheenaihe ympäri maailmaa.

Järjestövierailu JVBB:llä

Järjestövierailumme kohdistui Journalistenverband Berlin-Brandenburgiin (JVBB), myös freelancereitä edustavaan toimittajien etujärjestöön. Tapasimme toimitusjohtajan **Michael Redisken** ja puheenjohtajan **Christian Waltherin**, joiden kanssa puhuimme alan yleisistä näkymistä ja toimittajien työehdoista.

Ammattiyhdistykset eivät enää vedä Saksassa, uusia jäseniä pitäisi saada. Faolaiset ehdottivat yhteistyötä alan oppilaitosten kanssa – meille itsestäänselvyys, mutta saksalaisia ajatus oudoksutti. Keskustelua oli myös kuvista. Kun toimittajat joutuvat kirjoittamisen ohella ottamaan kuvia ja amatöörit voivat myydä kuvia lehtiin, laadun koetaan heikkenevän. Kuvien hinnat ovatkin romahtaneet. Järkytyimme Saksan hintatasosta, kuvasta maksetaan kymppi kappaleelta ja kuvaajan päivätaskat pyörivät 100-120€ luokassa.

Suomalaistoimittajia Saksassa

Ay-illalliselle olimme kutsuneet neljä Saksassa asuvaa toimittajaa. Maassa pitkään asunut **Irja Wendisch** kertoi meille, miten toimittajasta voi sattumusten kautta tulla kirjailija. Aiemmin hän oli avustanut Tekniikka&Talous-lehteä ja työskennellyt Ylelle. Nyt kirjoja oli kertynyt jo neljä, muun muassa Sotilaidemme lapset ja Salatut lapset. Tällä hetkellä Irja Wendisch työstää Suomi-osuutta Saksassa syksyllä ilmestyvään kirjaan saksalaisten sotilaiden lapsista Euroopassa.

Yleisradion lisäksi aikakaus- ja erikoislehtiin kirjoittava **Jorma Mattila** kertoi, että Saksassa toimittajana toimiminen vaatii hyvää yleissivistystä maasta ja sen kulttuurista: historia, talous, politiikka, kirjallisuus, elokuvat, musiikki. Hän on kirjoittanut paljon myös eurokriisistä sekä Saksan roolista ja vastuista ulko- ja turvallisuuspolitiikassa.

Filosofian maisteri **Oskari Lampisjärvi** toimittaa Helsinki News -lehteä kaupungin toimeksiannosta ja järjestää tilauksesta myös historiallisia pyöräretkiä. Hän kertoi myös freelancerina toimimisen koukeroista Saksassa.

Berlinissä jo kymmenen vuotta toimittajan töitä tehnyt Pertti Rönkkö oli sitä mieltä, että suomalaiset eivät tunne Saksaa kokonaisuudessaan, vaikka saattavat niin luullakin. Uutiset antavat maasta yksipuolista kuvaa. Annetaan kuva ”tehokkaasta”

Saksasta. Saksassa tuloerot ovat suuret, mutta niistä ei kirjoiteta Suomessa. Pääsimme Rönkön kanssa kiertämään myös pahamaineisella Neueköln-alueella. Hän esitteli meille maata, jota hän siellä pitkään asuneena ja toimittajan töitä tehneenä selvästi sekä rakastaa – että arvostelee.

Freelance-ammattiosaston opintomatkalle ilmoittautui muutamassa päivässä kaksikymmentä kiinnostunutta. Viralliset matkanjärjestelyt, lennot, hotellit, bussit, ravintoloita ja muutaman nähtävyyden hoiti **Nils-Erik Friis**. Hallituksen pitkäaikainen jäsen **Nina Donner** aikataulutti Nilsin kanssa päivien ohjelmaa ja hoiti käytännön asiat kuten paikalliset kontaktit ja kulkuvälineet. FAO:n varapuheenjohtajalle jäivät järjestettäväksi mediatalojen vierailut ja paikallisten toimittajien tapaamiset. ●

Hanna Onttonen ja Nina Donner

Kuunnellaan, ideoidaan, kokeillaan, mokataankin!

Teksti Jukka-Pekka Nyrhinen

Iltapäivähetki Piccolossa **Nora Kajantien**, **Antti Hirvosen** ja **Hanne Kauton** kanssa avaa hiukan, mitä pitää sisällään Kioskin ja YleX:n porukoiden sijoittuminen yhteisiin tiloihin ensi vuonna Luovan talon ensimmäiseen kerrokseen. Uudenlaista tekemistä, tuoretta otetta ja kaikkien parhaan osaamisen valjastamista molempien käyttöön. Tämä, jotta pystytään haistelemaan mitä tapahtuu ja mihin pitää reagoida. Mitä he ovatkaan vuoden päästä, se tulee nähtäväksi. Uusia avauksia tehdään yleisön ehdoilla. Tärkeintä on, että tätä johdetaan yhtenä kokonaisuutena. Tämä yleisö koetaan tärkeäksi.

Kokonaisuus on nimetty Ylen nuorisomediaiksi ja sitä vetää **Antti Hirvonen**. Hän sanoo heti alkuun, että tässä ei ole kysymys mistään suuresta Big bangista "tulkaa ja kuluttakaa". Pikemminkin hän näkee Kioskin ja YleX:n ihmisten osaamisen ja tekemisen mahtavana verkostona, joka levittäytyy amebamaisesti ja käyttää kaikkia niitä rännejä mikä käytössä ovat.

Nora Kajantie Kioskin vastaavana tuottajana sanoo, että on oltava avoin ja suhtauttava samalla vakavuudella esimerkiksi Facebookiin ja Instagramiin kuin radioon ja televisioon. On tehtävä systemaattisesti töitä. Kioski on kokeillut ja testannut sisällöillä, on mokaillutkin ja ottanut opiksi niistä. Jokainen voi kehittyä siinä, missä on paras. Se vaatii tekijöiltä paljon, mutta pitää pystyä nauttimaan ja ottamaan se

positiivisena haasteena.

"On juteltu tyyppien kanssa ja haettu yhteistä linjaa ja katsottu kohtaavatko ajatukset. Se mikä on tulevaisuus, on vielä monelle kysymysmerkki. Mitä yleisö tarvitsee ja mitä me voisimme tarvita? YleX:n uusissa avauksissa on kuunneltu tosi paljon jokaista, ja kaikki ovat päässeet ideoimaan ja vaikuttamaan.", valottaa YleX:n ohjelmapäällikkö **Hanne Kautto**.

Sanoisin, että
moderni toimitus
tekee kaikkea
mahdollista!"

-Antti Hirvonen

"Kioski on ollut alusta asti siinä moodissa, että kaikilla on valtaa siinä mitä tehdään, se on ollut alusta asti tekemisen dna:ssa. Haasteena on, että kaikki ovat perillä, mihin ollaan menossa, tiedävät suunnan ja tavoitteet", toteaa Antti.

Sisältöjen kautta lisää vuorovaikutusta

"Yritämme kehittää konsepteja, joilla sitoutetaan yleisöjä. Jonkin verran on tullutkin vinkkejä ja ideoita, mutta toki lopullinen päätäntävalta on tekijöillä. Iso talo voi olla jähmeä, mutta täytyy kestää tietynasteista epävarmuutta, tässä hetkessä relevantteja asioita yleisölle, päivittäin" Nora täsmentää.

"Palaute tulee somen kautta, yleisö edellä tehdään kaikki. Ollaan siellä, missä se nuoriso on, ei me voida tehdä telkkaria olettaen, että se nuoriso tulee siihen ruudun ääreen tiettyyn aikaan. Haistellaan, mihin pitää reagoida", Hanne kertoo jo YleX:ssä todettuja havaintoja.

"Toimenkuvat ovat suurinpiirtein samat jatkossakin, mukaan tulee yksi digistrategisti. Radio löytyy, ja YleX:n vahva videon tekeminen, Kioskihan on ollut videokone alusta alkaen. Katsotaan pikemminkin, mitä yhteistä tekemisessä löytyy, hyödynnetään toistemme osaamista ennemmin kuin olisimme irrallaan. Toivon, että samankaltaista työtä tekevät löytäisivät toisensa ja istuisivat lähellä. Aika näyttää, mistä löytyy luontevia kokoonpanoja." Antti piirtää ajatuksiaan. "Sanoisin, että moderni toimitus tekee kaikkea mahdollista!" ●

Kuva Seppo Metso

Valtakunnansovittelija **Minna Helle** tuli kesken tes-syksen kiireisen liittokierroksen avaamaan RTTL:n edustajakokouksen 8.11.

Kaikkien yhdeksän journalisti-tessinkin neuvottelut olivat jo vireillä. Viesti liiton neuvottelijoille oli: Kysy. Kuuntele.

Kommunikaatio on neuvotteluissa a ja o, eikä sovittelijan toimistoon Boulevardille päätyjissä ole voittajia.

Kuva Seppo Sarkinen

Anneli Salmivaara aloitti syyskuussa Radio- ja televisiotoimittajien liiton uutena asiamiehenä.

Hänellä on pitkä työhistoria MTV:n uutis- ja ajankohtaistoimituksessa ja 20 vuodelta kokemusta luottamustehävistä Journalistiliitossa, RTTL:ssä ja MTV:ssä.

RTTL:n asiamies **Seppo Metson** läksiäisiä vietettiin marraskuussa. Vapaus kutsuu.

LASSE LAATUNEN – ARTO NIEMINEN:

Kolmikannan kulisseissa,

ARTHOUSE 2017. 325 S.

TEKSTI Jari Korkki

Luottamus, Laatusen ja Liitto

Yli 40 vuoden palveluksen jälkeen Etelärannan työnantajapalatsista vuonna 2014 eläköityneellä **Lasse Laatusella** riittää muisteltavaa. Ja kun toinen kirjoittaja **Arto Nieminen** on paitsi entinen Journalistiliiton puheenjohtaja myös Yleisradion pitkäaikainen työmarkkinatoimittaja, ei ihme, että osa tarinoista liittyy Yleen, osa vieläpä Radio- ja televisiotoimittajien liittoon.

Laatusen työmarkkinaura sai alkunsa silloisen työnantajien keskusjärjestön STK:n yleisessä ryhmässä, jonka vastuulle myös Ylen työehtosopimusneuvottelut kuuluvat. Elettiin villiä 1970-lukua, eikä neuvotteluista aina tahtonut tulla mitään, kun piti laulaa työväenlauluja aamuun saakka.

Laatusen muistaa esimerkiksi neuvottelun TV- ja Radioteatterin näyttelijöiden sopimuksista. Näyttelijät kokivat itsensä työläisiksi ja halusivat tietysti samanlaiset sopimukset kuin metallimiehillä. Laatusen yritti selittää, ettei asia nyt ehkä ihan niinkään ole ja kutsui työnantajan avuksi TV- ja Radioteatterin silloisen johtajan **Timo Bergholmin**. Joka ensi töikseen istahti näyttelijöiden puolelle pöytää.

Metallimiesten palkoista haaveilivat myös Ylen puusepät, joiden sopimuksesta tuli Laatusen uran ensimmäinen itse neuvoteltu työehtosopimus. Puusepät perus-

telivat vaatimuksiaan metallisilla työkaluillaan. Laatusen lupasi Ylen puolesta puuvasarat eikä asiaan enää palattu.

Erään kerran Laatusen esimies **Teodor Tenn** esitti RTTL:lle ”viimeisenä tarjouksenaan” ajan tapan kaksinumeroisen prosenttiluvun, joka oli enemmän kuin RTTL oli ajatellut pyytää. Tuumaustauon paikka, eihän sitä suoralta kädeltä voinut hyväksyä.

Toisen kerran Tenn perusti oman komentokeskuksensa Kellarikrouviin ja pani Laatusen vetämään neuvotteluiden alkuvaiheet.

”Lasse Laatusen, niin nuori mutta jo niin paatunut”, otti RTTL:n silloinen puheenjohtaja **Seppo-Heikki Salonen** tavakseen todeta neuvottelujen alkajaisiksi.

Laatusen uran helpoimpiin taas kuuluu neuvottelu Radion sinfoniaorkesterin testistä 1976. Laatusen lähetti orkesterin muutosesityksiin mahdollisimman niukan vastatarjouksen ja yllättyi täysin, kun sai sen paluupostissa allekirjoitettuna. Se oli siinä.

Laatusen ja Niemisen kirja kertoo kolmikannan kulisseista monta hauskaa tarinaa, mutta ei välttämättä suuria paljastuksia. Tunnelmista se kertoo paljonkin, esimerkiksi viinakärkyt katosivat neuvot-

teluista vähin äänin 1980-luvun loppupuolelle tultaessa.

Keskeinen viesti on sovintohakuisuus ja ennen kaikkea neuvottelijoiden välinen luottamus. Sitä jaksaa omalla työmarkkinajohtajan kokemuksellaan viestittää myös Nieminen. Kirjoittajat vastaavat tekstistä yhdessä, vaikka lukija toki paikoin osaa erottaa, mikä on Laatusen, mikä Niemisen kertomaa.

Lasse Laatusen ei pidä viisaana, että Elinkeinoelämän keskusliitto EK on ajanut itsensä alas työmarkkinaosapuolena. Häden hetkellä takataskussa pitäisi olla kättä pidempää, ja jos rakenteet on hävitetty, ei niitä hetkessä luoda uudestaan.

Kokeneena neuvottelijana Laatusen yrittää silti ymmärtää Sipilän hallituksen kiirettä ajaa järjestöjä talouspoliittisiin uudistuksiin.

Joskus vain kärsivällisyys on nopein hevonon. Tähän Laatusen toteamukseen on näin parikymmentä vuotta neuvottelujen porstuassa päivystäneenä toimittajanakin helppo yhtyä.

Parhaiten teos sopinee politiikan ja ay-toiminnan suurkuluttajille, mutta kyllä siitä löytyy riittävästi mielenkiintoisia ajankuvia muillekin kuin hämyisten neuvotteluhuoneiden tunnelmista kiinnostuneille.

On joulua enemmän kuin päivä, kaks,
enemmän kuin Tuomaasta Nuuttiin.

Jo tammikuussa pikku kätöset koristeet
ja vaatteet valmistaa,
Vietnamissa.

Keväällä palavereissa pullaa ja kampanjoita,
joita kesällä yhdessä joululevyjen kanssa studioissa lauletaan.
Bändeillä lyhyt matka baariin,
mutta vaikka kuinka monta putkikelloa ja kelistintä olisi,
on siihen oikeaan tunnelmaan aina helteellä matkaa.
Lapsikuoro voi auttaa.

Mutta eniten auttaa jos uskoo tonttuun!
Siellä se ikkunan takana vahtaa myös töissä.

Tuo sanoi ilkeästi selän takana,
tuo valitti pomolle turhaan.
Tuo ei kiitä ruuasta koskaan,
eikä tuo sano huomenta tai näkemiin. Risuja.

Mutta noilla on hymy herkässä
ja kollega saa palautetta myös maanantaisin.
Nuo ottavat uudenkin mukaan,
eivätkä vanhaakaan tyrkkäile pois. Lahjoja.

On joulu odotusta sydämen,
se on yllättävä pukkihahmo mielen syvyyksistä.

Sinä tunnet sen kyllä.

Jari Mäkräinen

RTTL toivottaa tämän runon myötä kaikille jäsenilleen
rauhallista joulua ja hyvää uutta vuotta 2018.